

Mänskliga rättigheter i svensk utrikespolitik

Sammanfattning

Utrikesutskottet behandlar i detta betänkande ett antal motioner från allmänna motionstiden 2007, 2008 respektive 2009 om mänskliga rättigheter (MR) i svensk utrikespolitik.

I betänkandet behandlar utskottet motionsförslag rörande vissa frågor om folkrätt samt om mål och inriktning för den svenska politiken för de mänskliga rättigheterna. I betänkandet behandlas också motionsförslag om mänskliga rättigheter m.m. i följande länder: Demokratiska republiken Kongo, Eritrea, Etiopien, Senegal, Bolivia, Honduras, Nicaragua, USA, Kina och Thailand. Utskottet har tidigare under mandatperioden avlämnat två betänkanden om mänskliga rättigheter i svensk utrikespolitik, betänkandena 2007/08:UU9 respektive 2008/09:UU15.

Samtliga motionsyrkanden i betänkandet avstyrks av utskottet. I ärendet finns 15 reservationer.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	7
Ärendet och dess beredning	7
Bakgrund	8
Utskottet	10
Vissa frågor om folkrätt samt om mål och inriktning för den svenska politiken för de mänskliga rättigheterna	10
Motionerna	10
Utskottets överväganden	12
Mänskliga rättigheter i ett antal länder i världen	19
Demokratiska republiken Kongo	19
Motionen	19
Utskottets överväganden	19
Eritrea	22
Motionerna	22
Utskottets överväganden	22
Etiopien	24
Motionerna	24
Utskottets överväganden	24
Senegal	26
Motionen	26
Utskottets överväganden	27
Bolivia	28
Motionen	28
Utskottets överväganden	28
Honduras	30
Motionen	30
Utskottets överväganden	30
Nicaragua	32
Motionerna	32
Utskottets överväganden	32
USA	34
Motionerna	34
Utskottets överväganden	34
Kina	35
Motionerna	35
Utskottets överväganden	36
Thailand	40
Motionen	40
Utskottets överväganden	40
Övriga yrkanden	41
Reservationer	42
1. Inriktningsfrågor, punkt 1 (v, mp)	42
2. Företagens och staternas roll, punkt 2 (mp)	43
3. SRHR-frågor, punkt 3 (s, v, mp)	43

4. Mänskliga rättigheter och klimatpolitik, punkt 4 (v, mp)	44
5. Jerusalem, punkt 5 (mp)	45
6. Riktlinjer för erkännande av stater, punkt 6 (mp)	45
7. Demokratiska republiken Kongo, punkt 9 (v, mp)	46
8. Eritrea, punkt 10 (s, v, mp)	47
9. Etiopien, punkt 11 (s, v, mp)	47
10. Senegal, punkt 12 (v, mp)	48
11. Honduras, punkt 14 (v, mp)	49
12. Nicaragua, punkt 15 (s, v, mp)	49
13. USA, punkt 16 (s, v, mp)	50
14. Kina, punkt 17 (s, v, mp)	51
15. Thailand, punkt 18 (mp)	53
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	54
Motion från allmänna motionstiden hösten 2007	54
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2008	54
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2009	59
<i>Bilaga 2</i>	
Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet i förslagspunkt 19	71

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Inriktningsfrågor

Riksdagen avslår motionerna 2009/10:K355 yrkande 2, 2009/10:U273 yrkande 5, 2009/10:U276 yrkande 3 och 2009/10:U340 yrkande 26.

Reservation 1 (v, mp)

2. Företagens och staternas roll

Riksdagen avslår motion 2009/10:U255 yrkande 3.

Reservation 2 (mp)

3. SRHR-frågor

Riksdagen avslår motionerna 2009/10:U202 yrkande 8, 2009/10:U209 yrkande 9, 2009/10:U211 och 2009/10:U229.

Reservation 3 (s, v, mp)

4. Mänskliga rättigheter och klimatpolitik

Riksdagen avslår motion 2009/10:MJ468 yrkande 31.

Reservation 4 (v, mp)

5. Jerusalem

Riksdagen avslår motion 2009/10:U337 yrkande 5.

Reservation 5 (mp)

6. Riktlinjer för erkännande av stater

Riksdagen avslår motion 2009/10:U270 yrkande 1.

Reservation 6 (mp)

7. Deltagande i FN-insatser

Riksdagen avslår motion 2009/10:U340 yrkande 40 i denna del.

8. Diplomatiska garantier

Riksdagen avslår motion 2007/08:U349 yrkande 31.

9. Demokratiska republiken Kongo

Riksdagen avslår motion 2008/09:U208 yrkandena 3 och 4.

Reservation 7 (v, mp)

10. Eritrea

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:U201, 2008/09:U330, 2008/09:U349 yrkande 35, 2009/10:U204 yrkande 8, 2009/10:U302, 2009/10:U310, 2009/10:U340 yrkande 35 och 2009/10:U341.

Reservation 8 (s, v, mp)

11. Etiopien

Riksdagen avslår motionerna 2009/10:U204 yrkande 7 och 2009/10:U228.

Reservation 9 (s, v, mp)

12. Senegal

Riksdagen avslår motion 2009/10:U204 yrkande 5.

Reservation 10 (v, mp)

13. Bolivia

Riksdagen avslår motion 2008/09:U225 yrkandena 1 och 2.

14. Honduras

Riksdagen avslår motion 2009/10:U202 yrkande 6.

Reservation 11 (v, mp)

15. Nicaragua

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:U349 yrkande 99 och 2009/10:U340 yrkande 91.

Reservation 12 (s, v, mp)

16. USA

Riksdagen avslår motionerna 2007/08:U349 yrkande 30 och 2008/09:U287.

Reservation 13 (s, v, mp)

17. Kina

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:U203 yrkandena 1, 2 och 4–6, 2008/09:U277, 2008/09:U303 yrkandena 1, 4 och 5, 2008/09:U349 yrkande 94 och 2009/10:U340 yrkande 85.

Reservation 14 (s, v, mp)

18. Thailand

Riksdagen avslår motion 2009/10:U351.

Reservation 15 (mp)

19. Övriga frågor

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Stockholm den 13 april 2010

På utrikesutskottets vägnar

Göran Lenmarker

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Göran Lenmarker (m), Gustav Blix (m), Anne-Marie Pålsson (m), Kent Härstedt (s), Fredrik Malm (fp), Walburga Habsburg Douglas (m), Holger Gustafsson (kd), Carin Runeson (s), Rosita Runegrund (kd), Bodil Ceballos (mp), Mats Sander (m), Olle Thorell (s), Ameer Sachet (s), Anders Åkesson (c), Kalle Larsson (v) och Britta Rådström (s).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlar utrikesutskottet ett antal motionsförslag från allmänna motionstiden 2007, 2008 respektive 2009 om mänskliga rättigheter i svensk utrikespolitik m.m.

Utskottet utarbetade våren 2008 ett omfattande betänkande om mänskliga rättigheter i svensk utrikespolitik, betänkande 2007/08:UU9. Där behandlades regeringens skrivelse 2007/08:109 Mänskliga rättigheter i svensk utrikespolitik samt ett betydande antal motioner. Därefter har utskottet våren 2009 i betänkande 2008/09:UU15 Mänskliga rättigheter i svensk utrikespolitik behandlat motionsförslag inom fem huvudområden: mänskliga rättigheter – vissa frågor om mål och inriktning, kvinnors rättigheter, barnets rättigheter, diskriminering och förföljelse på grund av sexuell läggning och könsidentitet respektive rättigheter för och diskriminering av personer som tillhör nationella eller etniska, språkliga eller religiösa minoriteter. Frågor om mänskliga rättigheter togs våren 2009 även upp i bl.a. betänkande 2008/09:UU6 Frihet från förtryck – Sveriges demokratibistånd.

I det nu aktuella betänkandet behandlar utskottet motionsförslag rörande vissa frågor om folkrätt samt om mål och inriktning för den svenska politiken för de mänskliga rättigheterna. Dessutom behandlas motionsförslag om mänskliga rättigheter m.m. i följande länder: Demokratiska republiken Kongo, Eritrea, Etiopien, Senegal, Bolivia, Honduras, Nicaragua, USA, Kina och Thailand.

Utrikesutskottet anordnade den 3 december 2009 – på den internationella handikappdagen – ett offentligt seminarium om FN:s internationella konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Utskottet har under beredningen av detta betänkande tagit del av kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 1905/2006 om upprättande av ett finansieringsinstrument för utvecklings-samarbete och om ändring av förordning (EG) nr 1889/2006 om inrättande av ett finansieringsinstrument för främjande av demokrati och mänskliga rättigheter i hela världen (KOM (2009)194).

De motioner som behandlas i detta betänkande och som avlämnats under innevarande riksmöte redovisas utan angivande av årtal. För motioner som avlämnats under tidigare riksmöten anges detta.

Bakgrund

Arbetet med att främja demokrati, mänskliga rättigheter och hållbar utveckling genomsyrar den svenska utrikespolitiken. Sverige ska vara en tydlig röst i världen för de mänskliga rättigheterna och ska agera bilateralt, genom Europeiska unionen (EU) och multilateralt för att de mänskliga rättigheterna ska genomföras och efterlevas fullt ut i alla världens länder.

Svensk utrikespolitik ska främja respekten för de mänskliga rättigheterna. Omsorgen om och försvaret av de mänskliga rättigheterna är en integrerad och central del av den svenska utrikespolitiken. Den präglar Sveriges agerande i globala och regionala forum och genomsyrar de bilaterala kontakterna med andra länder.

Sveriges stora engagemang för de mänskliga rättigheterna, vår utrikespolitik och vårt utvecklingssamarbete speglar våra förhoppningar om en värld där människor kan leva fria, utan fruktan och nöd. De mänskliga rättigheterna värnar individens grundläggande behov och syftar till att garantera friheter och ge förutsättningar för ett drägligt liv för alla. Det är legitimt att reagera och påtala kränkningar av dessa rättigheter då förtryckta människor – just därför att de är förtryckta – sällan har möjlighet att själva hävda sina intressen.

Förenta nationernas (FN) generalförsamling antog 1948 den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna. Förklaringen gav det internationella samfundet en gemensam värdegrund i synen på människan och förhållandet mellan stat och individ, och slog fast grundläggande normer för de mänskliga rättigheterna som är överordnade politiska och ekonomiska, kulturella och religiösa skillnader. De grundläggande normer som anges i den allmänna förklaringen är universella och bindande för alla världens stater. Alla stater har en skyldighet att värna alla människors lika värde och rättigheter.

Som medlem i FN har Sverige enligt FN-stadgans artikel 55 och 56 en rätt och förpliktelse att vidta åtgärder i samarbete med organisationen för att främja allmän aktning och respekt för mänskliga rättigheter och grundläggande friheter för alla, utan åtskillnad med avseende på ras, kön, språk eller religion.

De mänskliga rättigheterna gäller för alla människor utan åtskillnad, oavsett land, kultur eller specifik situation. Ingen regering kan hävda särskilda förhållanden som tradition, kultur eller religion som skäl för att kränka de mänskliga rättigheterna. Rättigheterna är odelbara och ömsesidigt samverkande.

Stater kan inte sälla bland sina folkrättsliga åtaganden: alla mänskliga rättigheter har samma värde. Dessa principer slogs fast vid världskonferensen om de mänskliga rättigheterna 1993 och bekräftades bl.a. vid FN:s senaste världstoppmöte 2005.

Under de mer än 60 år som gått sedan FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna antogs har dessa grundläggande normer slagits fast i ett antal folkrättsligt bindande konventioner. Tillsammans med den all-

männa förklaringen bildar dessa konventioner en normativ grund för det internationella arbetet för de mänskliga rättigheterna. Dessa folkrättsliga åtaganden måste nu omsättas i praktisk handling över hela världen.

Regeringen har under 2000-talet överlämnat två skrivelser till riksdagen om mänskliga rättigheter i svensk utrikespolitik respektive en skrivelse om demokrati och mänskliga rättigheter i Sveriges utvecklingssamarbete, skrivelserna 2003/04:20 och 2007/08:109 respektive skrivelse 2008/09:11. Dessa har behandlats i utskottets betänkanden 2003/04:UU9 och 2007/08:UU9 respektive 2008/09:UU6.

Utskottet

Vissa frågor om folkrätt samt om mål och inriktning för den svenska politiken för de mänskliga rättigheterna

Motionerna

Socialdemokraterna framhåller i kommittémotion *U340 (s) yrkande 26* att respekten för de mänskliga rättigheterna är en förutsättning för demokratin. De mänskliga rättigheterna, så som de kommer till uttryck i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna och en rad andra konventioner, utgör en okränkbar helhet. Omsorgen om och försvaret av de mänskliga rättigheterna måste utgöra en central del av utrikespolitiken. Engagemanget för de mänskliga rättigheterna speglar våra förhoppningar om en värld där människor kan leva fria, utan fruktan och nöd.

Socialdemokraterna betonar vikten av att stå upp för de mänskliga rättigheterna varhelst i världen de kränks och oavsett om oförrätter begås av en stormakt eller en diktatur. Kampen mot diskriminering på grund av kön, etnicitet, sexuell läggning, funktionshinder och religion måste föras både nationellt och internationellt. De fackliga rättigheterna behöver stärkas, inte minst i Asien. Kvinnor utgör en majoritet av jordens befolkning, men kvinnors rättigheter kränks ständigt. Det gäller också barnen. Jämställdhet och barns rättigheter bör prioriteras i utrikespolitiken.

I *yrkande 40 i denna del* framhålls att Sverige ska kunna ställa upp när FN efterfrågar hjälp, såväl när det gäller fredsbevarande som fredsframtvingande insatser. Världsorganisationens möjligheter att ingripa i fredsbevarande syfte måste stärkas liksom dess möjligheter att genomföra alltmer komplexa och omfattande fredsbevarande och fredsframtvingande insatser. På sikt anser Socialdemokraterna att Sverige ska öka deltagandet i FN-genomförda insatser, detta såväl i form av civila insatser och biståndsverksamhet som i form av internationella fredsbevarande och fredsframtvingande insatser med FN-mandat.

I kommittémotion *2007/08:U349 (s) yrkande 31* ifrågasätter Socialdemokraterna om det vid något tillfälle kan vara befogat med utlämning till ett land som lämnat diplomatiska garantier men som tillämpar tortyr.

Vänsterpartiet understryker i kommittémotion *U273 (v) yrkande 5* att Sverige ska vara ett land som står upp för och stöder mänskliga rättigheter oavsett var, av vem och med vilket syfte de kränks. Partiet framhåller att de mänskliga fri- och rättigheterna är universella och odelbara och att detta inkluderar de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheterna. Inskränkningar i några av dessa rättigheter med hänvisning till kultur, religion eller ideologi kan aldrig accepteras.

I partimotion *MJ468 (v) yrkande 31* hävdar Vänsterpartiet att mänskliga rättigheter allvarligt kränks av klimatförändringarna. Kränkningarna avser bl.a. rätten till vatten och utveckling. Människorättsprinciper kan enligt partiet vara ett kraftfullt verktyg för att skärpa besluten när det gäller att reducera utsläppen av växthusgaser och anpassning till effekter av klimatförändringarna. Mänskliga rättigheter kan bli ett effektivt medel för att tackla klimatkrisen men principerna och lagtexterna måste skärpas, t.ex. genom rättighetströsklar, rättsprocesser och preciseringar av människorättsprinciper som konkurrerar med principer i FN:s klimatkonvention. Regeringen bör tillsätta en utredning om hur principer om mänskliga rättigheter kan användas för att skärpa klimatpolitiska beslut.

Vänsterpartiet förespråkar i partimotion *U209 (v) yrkande 9* att Sverige inom EU ska verka för att rätten till laglig och säker abort ska betraktas som en grundläggande mänsklig rättighet. Vidare bör Sverige, enligt kommittémotion *U202 (v) yrkande 8*, såväl enskilt som inom EU respektive FN, agera för att varje latinamerikanskt land ska respektera alla kvinnors rätt till lagliga och säkra aborter.

Miljöpartiet betonar i kommittémotion *U276 (mp) yrkande 3* att regeringens fokus på de mänskliga rättigheterna även måste innefatta de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheterna. Dessa har nedprioriterats av regeringen. Fattigdomsbekämpningen är central. I den ekonomiska krisens spår är det extra viktigt att innefatta de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheterna och att dessa får samma status som de medborgerliga och politiska rättigheterna, anser Miljöpartiet.

Enligt Miljöpartiet i kommittémotion *U255 (mp) yrkande 3* bör regeringen ta initiativ till ett rådsbeslut där EU bekräftar företagets och staternas roll och ansvar för att upprätthålla mänskliga rättigheter.

I kommittémotion *U337 (mp) yrkande 5* efterlyser Miljöpartiet ett svenskt initiativ för bevarandet av världskulturarv och religionsfrihet i Jerusalem. Enligt motionen ska Jerusalem enligt FN:s delningsplan från 1947 ha internationell status, vilket avspeglar platsens gränslösa religiösa betydelse. Miljöpartiet anser att Sverige, med stöd av Svenska kyrkan, Judiska församlingen och Muslimska samfundet i Sverige, bör fördöma etnisk och religiös rensning i östra Jerusalem och främja de tre religionernas tillgång till sina heliga platser.

I den enskilda motionen *U211 (fp)* understryks vikten av säkra aborter för kvinnor i världen och att Sverige måste agera för detta.

I den enskilda motionen *U229 (s)* framhålls betydelsen av den internationella befolkningskonferensen i Kairo 1994 och kvinnokonferensen i Peking 1995 liksom den handlingsplan som togs fram där. Sverige bör enligt motionären fortsätta att vara ett föregångsland inom EU i kampen för de mänskliga rättigheterna och då särskilt de mänskliga rättigheter som rör sexualitet och reproduktion. Motionären understryker att abort är en mänsklig rättighet.

I den enskilda motionen *U270 (mp) yrkande 1* förespråkas utarbetande av riktlinjer för hur Sverige ska ställa sig då stater utropar sin självständighet. Motionärerna anser att det behövs tydligare och enhetligare riktlinjer än i dag för att avgöra om Sverige ska erkänna eller inte erkänna stater.

Enligt den enskilda motionen *K355 (kd) yrkande 2* måste Sverige med kraft främja de mänskliga rättigheterna i den samlade utrikespolitiken, inklusive handels- och biståndspolitik.

Utskottets överväganden

I detta avsnitt i betänkandet behandlar utskottet ett antal motionsförslag om folkrätt samt om mål och inriktning för den svenska politiken för de mänskliga rättigheterna.

Utskottet delar uppfattningen i de motioner där det konstateras att respekten för de mänskliga rättigheterna är en förutsättning för demokrati.

Utskottet förespråkar i likhet med regeringen ett resultatriktat arbete – präglat av genomförande och handling – för de mänskliga rättigheterna. Målet måste vara att de mänskliga rättigheterna efterlevs fullt ut av alla stater. Arbetet för mänskliga rättigheter ska genomsyra alla områden inom utrikespolitiken och sambandet stärkas mellan mänskliga rättigheter, demokrati och utveckling byggd på rättsstatens principer. Mänskliga rättigheter ska ges en mer framträdande roll i arbetet för fred och säkerhet samt inom utvecklingssamarbetet. Även inom FN och EU ska Sverige fortsätta att prioritera arbetet för de mänskliga rättigheterna.

Att försvaret av de mänskliga rättigheterna är en grundsten i svensk utrikespolitik underströks av utrikesministern i 2010 års utrikesdeklaration. Sverige ska genom sin utrikespolitik bidra till att de rättigheter som fastslagits inom ramen för FN och andra internationella forum ska komma alla människor till del.

Utskottet instämmer också i de motioner där det slås fast att de *mänskliga rättigheterna gäller för alla människor utan åtskillnad, oavsett land, kultur eller specifik situation*. Ingen regering kan hävda särskilda förhållanden som tradition, kultur eller religion som skäl för att kränka de mänskliga rättigheterna. Rättigheterna är, som framhålls i motioner, *odelbara och ömsesidigt samverkande*. Stater kan inte sålla bland sina folkrättsliga åtaganden: alla mänskliga rättigheter har samma värde.

Den svenska politiken för de mänskliga rättigheterna vilar på en fast grund av respekt för internationella konventioner och överenskommelser. Omsorgen om och försvaret av de mänskliga rättigheterna utgör en integrerad och central del av den svenska utrikespolitiken. Den präglar Sveriges agerande i globala och regionala forum och genomsyrar de bilaterala kontakterna med andra länder.

Värnandet om de mänskliga rättigheterna är centralt också i EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik. EU agerar gemensamt för att påtala övergrepp och påverka utvecklingen. I den gemensamma utrikes- och säker-

hetspolitiken ger EU:s dialog om de mänskliga rättigheterna med stater utanför unionen tillfälle att direkt framföra kritik till regeringar och främja bättre respekt för normerna. Dialogerna är ett sätt att betona den vikt EU ger de mänskliga rättigheterna. Ett annat sätt är de sanktioner och restriktioner med vilka EU bemöter de allvarligaste kränkningarna. Unionen har också enats om tematiska riktlinjer på människorättsområdet. Med utgångspunkt från bl.a. dessa genomförs årligen ett hundratal uppvaktningar i olika länder där kränkningar av de mänskliga rättigheterna påtalas. EU utfärdar också demarscher och gör uttalanden i specifika frågor.

Utskottet välkomnar att Sverige under ordförandeskapet i EU andra halvåret 2009 arbetat för ytterligare fördjupning av unionens gemensamma arbete för de mänskliga rättigheterna med målet att genomföra dessa. I rådsslutsatser om mänskliga rättigheter och demokratisering i tredjeländer, vilka antogs av utrikesrådet (Foreign Affairs Council, FAC) den 8 december 2009, kommer medlemsstaternas åtagande att främja och skydda de mänskliga rättigheterna också utanför unionen till tydligt uttryck. Där slås fast att de mänskliga rättigheterna är en prioritering för den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken, att de är universella, odelbara, inbördes beroende och relaterade till varandra. Människorättsaspekter ska integreras i EU:s samtliga politikområden inklusive alla relevanta geografiska och tematiska strategier. Unionen bekräftar sitt starka engagemang för bl.a. yttrandefrihet och religiös tolerans. Vikten av näringslivets roll när det gäller att uppnå full respekt för de mänskliga rättigheterna framhålls. Bland frågor som behandlas i rådsslutsatserna kan som exempel också nämnas dödsstraffets avskaffande, stöd till människorättsförsvarare, åtgärder för att motverka diskriminering på grund av sexuell läggning eller funktionshinder samt kvinnors ställning och rättigheter. I senare avsnitt återkommer utskottet till rådets slutsatser vad gäller situationen i vissa enskilda länder.

Med anledning av motionsförslag konstaterar utskottet att Sverige stöder insatser som syftar till att göra aborter fria, säkra och lagliga för alla kvinnor. Sverige är ett av de länder som är ledande i det internationella arbetet när det gäller att lyfta fram frågor om sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR). *Sveriges internationella SRHR-politik* ligger fast. Utskottet välkomnar att regeringen fortsatt agerar för framsteg på SRHR-området genom policyförhandlingar i EU, FN och i andra internationella och multilaterala sammanhang.

Jämställhetsminister Nyamko Sabuni sammanfattade den svenska politiken för att främja kvinnors ställning och rättigheter samt SRHR-frågor på följande sätt när FN:s kvinnokommission i mars 2010 högtidlighöll 15-årsdagen av FN:s kvinnokonferens i Peking:

[...] kvinnor och flickor har rätt att bestämma över sin egen kropp och sin sexualitet. Sverige kommer att fortsätta att eftersträva rätten för kvinnor och flickor, och för män och pojkar, att få allsidig sexualundervisning. Vi betonar rätten till sexuell och reproduktiv hälsa inklusive tillgång till säkra och legala aborter. Kvinnor och män måste ha tillgång till billig primärhälsovård och service, och tillgång till ett brett

spektrum av preventivmetoder. Detta inkluderar kondomer, som kan förhindra oplanerad graviditet och sexuellt överförbara infektioner, inklusive hiv och aids (*anm. utskottets icke officiella översättning*).

I en motion behandlas *sambandet mellan mänskliga rättigheter och klimatpolitik*. Utskottet konstaterar att kopplingen mellan skyddet av miljön och respekten för de mänskliga rättigheterna uppmärksammas alltmer. Utgångspunkten är att en hälsosam miljö är betydelsefull för att kunna åtnjuta de mänskliga rättigheterna. På sikt kommer kopplingen mellan skyddet av miljön och respekten för de mänskliga rättigheterna att bli alltmer angelägen. Forskningsrapporter från bl.a. FN:s klimatpanel pekar på att klimatförändringarna kommer att drabba alla regioner och att effekterna kan innebära stora påfrestningar särskilt på samhällen och stater som har bristande kapacitet att hantera dem. Klimatförändringarna hotar ekonomisk, social och politisk utveckling i synnerhet i utvecklingsländer som kan vara särskilt sårbara för krympande skördar och försvinnande åkerarealer. Tilltagande utvinning av naturresurser är ett annat hot. Resursbrist kan resultera i flykting- och migrationsrörelser, vilket kan bidra till motsättningar och ökad konfliktrisk där situationen för de mänskliga rättigheterna i området förvärras. I instabila situationer kan politiska grupper utnyttja den uppkomna situationen vilket kan medföra spänningar mellan folkgrupper i försvagade samhällen.

Utskottet finner det angeläget att regeringen fortsätter att understryka kopplingen mellan skyddet för de mänskliga rättigheterna och arbetet för hållbar utveckling samt aktivt verkar för att öka vår förmåga att begränsa miljöförändringarnas inverkan på regioners stabilitet och långsiktiga säkerhet. Det sker bl.a. genom att effekterna av klimatförändringarna uppmärksammas i biståndet i särskilt exponerade regioner. Ett viktigt beslutsunderlag för detta är bl.a. rapporten från den internationella kommission om klimat och utveckling som under biståndsministrarnas ordförandeskap tagit fram förslag på hur biståndet kan klimatsäkras och hur anpassningsåtgärder kan integreras i utvecklingsländernas egna utvecklingsstrategier.

Frågan om bevarande av världskulturarv och religionsfrihet i Jerusalem, som tas upp i ett motionsförslag, har en direkt anknytning till fredsprocessen i Mellanöstern och tvisten om Jerusalems status, en av de tre tvistefrågor som står i centrum i fredsprocessen. De övriga två tvisteämnena rör flyktingfrågan och gränserna. Utskottet erinrar om sin – fortfarande aktuella – beskrivning i betänkande 2005/06:UU8 av bakgrunden till tvisten om Jerusalems status:

Fokus i tvisten om Jerusalems status är en kulle i den gamla staden – Haram al Sharif för muslimer och Tempelhöjden för judar. Här tros ruinerna från judendomens heligaste tempel finnas. Ovanpå dessa står i dag islams tredje heligaste byggnad, klippmoskén. Enligt FN:s delningsplan från 1947 skall Jerusalem vara en internationellt administrerad stad, delad mellan Israel och den palestinska staten. Israel annekterade stadens västra del 1949 och tog kontroll över östra Jerusalem, där klippmoskén står, under sexdagarskriget 1967. En allmänt spridd israelisk

ståndpunkt är att Jerusalem är Israels odelbara och eviga huvudstad, medan palestinierna anser att östra Jerusalem skall vara huvudstaden i en framtida palestinsk stat.

Under det svenska EU-ordförandeskapet antog utrikesrådet (FAC) den 8 december 2009 slutsatser om fredsprocessen i Mellanöstern. I slutsatserna betonar rådet EU:s stöd för Förenta staternas ansträngningar att återuppta förhandlingarna om alla frågor som rör slutgiltig status, inklusive gränser, Jerusalem, flyktingar, säkerhet och vatten, med beaktande av tidigare avtal och överenskommelser. EU kommer inte att erkänna några andra ändringar av de gränser som gällde före 1967, inklusive vad gäller Jerusalem, än dem som båda parter har kommit överens om. Rådet upprepar att EU är berett att lämna ett betydande bidrag till arrangemangen efter konflikten, i syfte att se till att fredsavtalen är hållbara, och kommer att fortsätta arbetet med EU:s bidrag till statsbyggande, regionala frågor, flyktingar, säkerhet och Jerusalem. Rådet betonar att det krävs ett förnyat engagemang från kvartetten och noterar att ett aktivt arabiskt bidrag som bygger vidare på det arabiska fredsinitiativet är av avgörande betydelse.

Rådet erinrar i slutsatserna om att det aldrig har erkänt annekteringen av östra Jerusalem. Om det ska bli en verklig fred måste man genom förhandlingar finna ett sätt att lösa frågan om Jerusalems ställning som framtida huvudstad i två stater. Rådet begär att de palestinska institutionerna i Jerusalem åter ska öppnas i enlighet med färdplanen. Det uppmanar också den israeliska regeringen att upphöra med all diskriminerande behandling av palestinier i östra Jerusalem. I rådsslutsatserna upprepas EU:s åtagande i fråga om Israels säkerhet och landets fullständiga integration i regionen som bäst garanteras genom fred mellan Israel och dess grannar. Rådet erinrar även om Berlinförklaringen¹ och unionens stöd för förhandlingar som leder till att Palestina får status som självständig stat.

Som framgått tar den aktuella motionen upp frågan om bevarande av världskulturarv och religionsfrihet i Jerusalem. Utskottet erinrar om att kvartettens färdplan för fred förespråkar ”en framförhandlad lösning av Jerusalems status som beaktar båda sidors politiska och religiösa intressen, och skyddar de religiösa intressen som finns bland judar, kristna och muslimer över hela världen, och uppfyller visionen om två stater, Israel och ett suveränt, oberoende, demokratiskt och livskraftigt Palestina, som lever sida vid sida i fred och säkerhet” (*anm. utskottets icke officiella översättning*).

Utskottet delar det synsätt som kommer till uttryck i de ovan redovisade rådsslutsatserna och färdplanen och konstaterar att Sverige och EU fortsatt kan bidra till en konstruktiv dialog mellan parterna i Mellanösternkonflikten. Detta framhölls också av Sveriges utrikesminister i 2010 års utrikesdeklaration. Utskottet konstaterar att Europeiska unionens och Sveriges grundläggande hållning är att en fullständig fred, vilket är ett grundläggande intresse för parterna i regionen och EU, måste uppnås på grundval

¹ Berlinförklaringen framgår av slutsatserna från Europeiska rådet vid dess möte i Berlin den 24 och 25 mars 1999. I förklaringen redovisades unionens syn på fredsprocessen i Mellanöstern.

av relevanta resolutioner från FN:s säkerhetsråd, Madridprinciperna², inklusive utbyte av land mot fred, färdplanen, de överenskommelser som parterna tidigare nått och det arabiska fredsinitiativet. Utskottet anser att eventuella förändringar i Jerusalems status måste överenskommas i direkta förhandlingar mellan parterna.

Utrikesutskottet övergår nu till att behandla motionsförslaget om *riktlinjer för hur Sverige ska ställa sig då stater utropar sin självständighet*.

Utskottet har tidigare vid flera tillfällen haft anledning att redovisa vilka kriterier Sverige följer i fråga om erkännande av stater. Sverige har traditionellt tillämpat följande grundläggande kriterier, som redovisats i utrikesutskottets betänkande UU 1982/83:6 och i senare betänkanden, och som äger fortsatt giltighet:

Sverige erkänner stater. Dessa är de viktigaste folkrättsliga subjekten. Grundläggande för erkännandet av en stat är existensen av ett bestämt territorium och av en befolkning. Vidare krävs en regering som med ett rimligt mått av stabilitet utövar effektiv kontroll över detta territorium. Regeringen skall också ha vunnit ett rimligt mått av självständighet utåt och någorlunda allmänt accepterats internationellt.

De redovisade grundläggande kriterierna är emellertid enligt svensk uppfattning inte tvingande i den meningen att det skulle uppstå någon skyldighet att erkänna en regering som uppfyller dem. Som redovisades i betänkande UU 1982/83:6 finns det fall där andra omständigheter, utöver de nämnda grundläggande kriterierna, spelat en avgörande roll i Sveriges bedömning av erkännandefrågor.

Utskottet anser att Sveriges erkännande av Kosovo som självständig stat kan tjäna som ett aktuellt exempel för att illustrera omständigheter som, utöver de nyss nämnda grundläggande kriterierna, i ett specifikt fall haft betydelse för Sveriges erkännande.

Beslutet av Sveriges regering i mars 2008 om att erkänna Republiken Kosovo som en självständig stat med en av det internationella samfundet tills vidare övervakad självständighet går inte omedelbart att härleda ur de principer för erkännande av nya stater som Sverige traditionellt har tillämpat. Detta är fallet inte minst mot bakgrund av att FN:s säkerhetsråds resolution 1244 (1999) fortfarande gäller. Erkännandet är enligt utrikesministern en konsekvens av en unik situation som gjorde det nödvändigt med unika ställningstaganden. Enligt utrikesministern utgjorde Sveriges beslut först och främst en del av ett gemensamt europeiskt ansvarstagande för en situation som svårligen kunde hanteras på något annat sätt.

Konflikten mellan statssoveränitetens och det nationella självbestämmandets princip är sällan enkel. Utskottet bedömer att det även i framtiden kan komma att föreligga unika omständigheter som, utöver de grundläggande kriterierna, spelar en avgörande roll för Sveriges bedömning av en

² *Madridprinciperna* antogs vid en internationell konferens, gemensamt stödd av USA och Sovjetunionen, som ägde rum i Madrid i oktober 1991. De principer som antogs vid konferensen anses ha banat väg för den fredsprocess mellan Israel och Palestina som benämns Osloprocessen och som ledde fram till Osloavtalet (1993).

fråga om erkännande av en stat. Utskottet har inhämtat att exempelvis graden av EU-uppslutning kan vara avgörande, trots att detta inte är ett kriterium för erkännande.

Som framgått behandlas i en motion *vissa frågor om Sveriges deltagande i FN-insatser*. Utskottet konstaterar att ett starkt och väl fungerande FN är en förutsättning för den effektiva multilateralism som utgör hörnstenen i svensk och europeisk utrikespolitik. Sverige, som sedan länge har verkat för en reformering av FN, är pådrivande för att finna vägar bort från de politiska låsningar som i dag försvårar för FN att effektivt kunna hantera globala problem.

Ett sammansatt utrikes- och försvarsutskott har under innevarande mandatperiod ställt sig bakom regeringens övergripande målsättning för svenskt deltagande i internationell freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet. Ställningstagandet innebär bl.a. att Sverige ska ta ett mer samordnat ansvar i freds- och säkerhetsfrämjande insatser samt att bidraget från svensk sida till sådana insatser ska öka såväl kvalitativt som kvantitativt (skr. 2007/08:51, bet. 2007/08:UFöU4, rskr. 2007/08:257). Sverige ska ha kapacitet till såväl snabbinsatser som till längre och kortare engagemang. En dubbling av utlandsstyrkans förmåga ska åstadkommas.

Det sammansatta utrikes- och försvarsutskottet underströk att de civila och militära delarna i insatserna måste samordnas och att möjligheter till synergier mellan bistånds- och utvecklingsåtgärder, diplomati, politik och militär närvaro alltid måste tillvaratas.

Frågor om Sveriges deltagande i internationella insatser behandlades också av utrikesutskottet i yttrande 2008/09:UU4y Ett användbart försvar. Utskottet instämde där i regeringens uppfattning att det är viktigt att bidra till de insatser som EU och Nato genomför på FN:s uppdrag. Sveriges engagemang i internationella insatser ska vara långsiktigt, framhöll utskottet.

Utrikesutskottet noterar att Försvarsmakten i budgetunderlaget för 2011, som nyligen överlämnats till regeringen, redovisar förslag till mål för verksamheten 2011 och inriktning för perioden 2012–2013. I budgetunderlaget, som utgör underlag för regeringens budgetproposition för 2011, föreslås som en dimensionerande ambitionsnivå att Försvarsmakten över tiden ska kunna hålla upp till 2 000 personer i internationella insatser, vilket beräknas bli uppnått 2016. Som delmål förespråkas insatser med upp till 1 700 personer under 2013. Utöver detta anser Försvarsmakten att beredskap ska upprätthållas för evakuerings- och förstärkningsoperationer samt periodvis insatsberedskap för EU:s snabbinsatsstyrka. Vad gäller internationella fredsfrämjande insatser anges i budgetunderlaget att Sverige med kort varsel och bred geografisk spridning ska kunna ställa svensk personal (observatörer, stabsofficerare och andra experter) till förfogande.

Försvarsmakten anger i budgetunderlaget att insatserna bör utgå från en sammanhållen civil-militär strategi och att denna bör inrymma medel för att uppnå en lösning på konflikten och ett avslut för den militära insatsen. I Försvarsmaktens planering för insatser integreras ett genderperspektiv.

Utskottet övergår nu till att behandla den motion där det ifrågasätts om det vid något tillfälle kan vara befogat med en *utlämning till ett land som lämnat diplomatiska garantier men som tillämpar tortyr*.

Utskottet konstaterar att Europakonventionen sedan 1995 utgör svensk lag (1994:1219). Konventionen innehåller i artikel 3 bestämmelsen att ingen får utsättas för tortyr eller omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning. Bestämmelsen är generell och undantagslös. Som den tillämpas av Europadomstolen innebär den att avvisning eller utvisning eller utlämning till ett land där utlämningen löper risk att utsättas för behandling i strid med bestämmelsen kan utgöra ett brott mot konventionen.

Europarådets kommissionär för mänskliga rättigheter har, i en rapport 2004, framhållit att ett väsentligt kriterium vid en bedömning av tillförlitligheten av diplomatiska garantier måste vara att den mottagande staten inte praktiserar eller överser med tortyr eller illabehandling. FN:s specialrapportör i tortyrfrågor har, i en rapport 2004, framhållit att sådana garantier – om de över huvud taget ska användas – måste vara entydiga och att ett system måste ordnas för övervakning av att de följs.

Utskottet erinrar om att riksdagen under riksmötena 2001/02 och 2005/06 behandlat frågor som hänger samman med regeringens beslut i december 2001 att avvisa två egyptiska medborgare till Egypten. Konstitutionsutskottet har i granskningsbetänkandena 2001/02:KU20 och 2005/06:KU2 granskat regeringens handläggning av avvisningsärendena samt i betänkande 2005/06:KU3 tagit ställning till en motion om utredning på nationell och internationell nivå av frågor som hänger samman med det ovan nämnda regeringsbeslutet i december 2001.

Den del av konstitutionsutskottets ställningstaganden som har anknytning till det nu aktuella motionsförslaget kan sammanfattas på följande sätt. Ett enigt konstitutionsutskott slog i september 2005 i betänkande 2005/06:KU2 fast att Sverige inte borde ha godtagit den garanti mot tortyr och annan illabehandling som Egypten hade lämnat. Garantin borde därmed inte ha lett till avvisningarna av två egyptiska medborgare i december 2001. Konstitutionsutskottet ansåg sig enligt betänkandet sakna möjlighet att bedöma huruvida männen utsatts för tortyr eller annan konventionsstridig behandling men bedömde att mycket tydde på att så skett. ”Oavsett hur därmed förhåller sig”, skrev konstitutionsutskottet i betänkande 2005/06:KU2, ”kan med hänvisning till det anförda nu konstateras att garantin inte bort godtas och därmed leda till att de båda männen avvisades”. Bristen på planering av hur garantin skulle följas upp återspeglas enligt konstitutionsutskottet i att den faktiska uppföljningen brustit, vilket inte står i överensstämmelse med rekommendationer som FN:s specielle rapportör i tortyrfrågor lämnat eller praxis som Svenska Röda Korset utbildat. Konstitutionsutskottet betonade i det nämnda betänkandet att det är angeläget att Sverige lämnar ett fullgott underlag och på andra sätt samarbetar med FN:s kommitté mot tortyr.

Utrikesutskottet gör inget annat ställningstagande än konstitutionsutskottet.

Mot bakgrund av utskottets överväganden avstyrks motionerna 2007/08: U349 (s) yrkande 31, U202 (v) yrkande 8, U209 (v) yrkande 9, U211 (fp), U229 (s), U255 (mp) yrkande 3, U270 (mp) yrkande 1, U273 (v) yrkande 5, U276 (mp) yrkande 3, U337 (mp) yrkande 5, U340 (s) yrkandena 26 och 40 i denna del, K355 (kd) yrkande 2 och MJ468 (v) yrkande 31.

Mänskliga rättigheter i ett antal länder i världen

Demokratiska republiken Kongo

Motionen

Vänsterpartiet understryker i kommittémotion 2008/09:U208 (v) yrkandena 3 och 4 om Demokratiska republiken Kongo att Sverige i FN och EU måste verka för att de restriktioner mot politiker, militärer och affärsmän som FN rekommenderar genomförs i praktiken. Likaså bör Sverige i FN, EU och andra internationella sammanhang främja stabilisering av den bräckliga fred som förhandlats fram så att träffade fredsöverenskommelser genomförs i praktiken.

Utskottets överväganden

I Demokratiska republiken Kongo rådde mellan 1997 och 2002 en konflikt som brukar beskrivas som "Afrikas världskrig". Mer än fem miljoner människor beräknas ha dött under konflikten fram till dess att ett fredsavtal uppnåddes 2002. Därefter har uppbyggnaden av legitima institutioner påbörjats. Val genomfördes 2006, som av flertalet observatörer anses ha varit fria och rättvisa. Förhållandet mellan DR Kongo och grannländerna i öster har förbättrats, framför allt under det senaste året efter att ett fredsavtal slöts i mars 2009 med rebellgrupper i östra delen av landet. Även om det formellt sett är fred, råder fortfarande ett tillstånd av konflikt, instabilitet och svåra humanitära problem. I de östra delarna av landet pågår fortfarande strider mellan olika rebellgrupper och regeringsarmén (FARDC).

Organisationen International Crisis Group anger uppskattningsvis 1 200 personer varje dag avlider av konfliktrelaterade orsaker, framför allt sjukdomar och undernäring men också till följd av pågående våld. Otyglad korruption och statens brist på närvaro gör enligt Crisis Group att personer som ingår i den nationella armén respektive i väpnade grupper i lika grad kan begå övergrepp mot civila. Antalet internflyktingar i östra DR Kongo uppgår till omkring två miljoner människor varav många har tillkommit de senaste åren. Majoriteten av befolkningen saknar tillgång till sjukvård och mediciner, och knappt hälften av barnen går i skolan.

I utrikesdeklarationen 2010 karakteriserade Sveriges utrikesminister situationen i den östra delen av landet som en omfattande humanitär katastrof. Det sexuella våldet mot kvinnor och flickor utgör en särskilt avskyvärd del av krigföringen, framhöll utrikesministern. Den svenska regeringens insatser i området kommer därför att särskilt inriktas på att genomföra FN:s resolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet samt 1820 om sexuell våld i konfliktsituationer. Arbetet med att genomföra dessa resolutioner prioriteras. Utskottet, som välkomnar prioriteringen, anser att insatser med denna inriktning är ett viktigt bidrag till de åtgärder för stabilisering i DR Kongo som förespråkas i den aktuella motionen. Samtidigt är det angeläget att betona vikten av statsbyggnad, säkerhetssektorreform och kampen mot straffrihet för att komma till rätta med problemen med utbredd sexuell våld och andra MR-övergrepp. Tillsammans med andra EU-länder bidrar Sverige både med personal och resurser för att hjälpa den kongolesiska regeringen att reformera rättsväsendet, polisen och militären.

Sverige inledde i november 2004 bilateralt utvecklingssamarbete med DR Kongo. Under perioden 2005–2008 uppgick stödet totalt till ca 250 miljoner kronor. Dessutom lämnades under perioden stöd med 55 miljoner kronor via svenska enskilda organisationer samt 690 miljoner kronor i humanitärt stöd. Under 2008 har Sverige även bidragit till FN:s stabilitetsplan för östra Kongo med ca 70 miljoner kronor.

Den strategi för utvecklingssamarbetet med DR Kongo 2009–2012 som beslutats av Sveriges regering har som övergripande mål att stärka förutsättningarna för hållbar fred och förbättrade levnadsförhållanden för fattiga människor. Utvecklingssamarbetet ska framför allt ske inom tre sektorer: fred, försoning och demokratisk samhällsstyrning, fattigdomsorienterad ekonomisk utveckling, med inriktning på jord- och skogsbruk, samt förbättrad hälsa med fokus på att förebygga, hantera och bekämpa sexuell våld samt att främja sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter. Sveriges utvecklingsbistånd till DR Kongo uppgick 2009 till drygt 135 miljoner kronor. Utöver detta lämnades ca 22 miljoner kronor i stöd via svenska enskilda organisationer. För 2010–2012 beräknas det bilaterala utvecklingsbiståndet uppgå till totalt ca 680 miljoner kronor. Sverige är därtill en betydande givare till humanitära insatser och återuppbyggnadsinsatser i landet. Under 2009 lämnades drygt 278 miljoner kronor i form av humanitärt stöd till DR Kongo och 2010 beräknas sådant stöd uppgå till 250 miljoner kronor.

Den internationella närvaron i DR Kongo är omfattande. Världens största fredsbevarande FN-mission, Monuc (Mission de l'Organisation des Nations Unies en République Démocratique du Congo), verkar i landet sedan 1999. Det europeiska engagemanget är betydande i form EU:s särskilda sändebud för Stora sjöregionen, ESFP-missionerna Eupol RD Congo och Eusec RD Congo samt EU-delegationen. Utmaningarna är stora när det gäller att konsolidera freden, sätta stopp för den fortsatta insta-

biliteten i öster, utforma åtgärder för demobilisering och integrering av personer som tidigare deltagit i striderna, reformera polisen och få till stånd ekonomisk styrning och ett fungerande rättssystem.

Fred, säkerhet och stabilisering är prioriterade i EU:s relationer med DR Kongo. Kommissionen är genom stödinsatser på totalt 300 miljoner euro sedan 2003 en av de största givarna i DR Kongo. Stöd har lämnats i form av humanitärt bistånd och genom program för rehabilitering och kapacitetsbyggande. På senare tid har stödet utökats och samarbetet med FN fördjupats.

Utskottet har nyligen i betänkande 2009/10:UU13 behandlat motionsförslag om sambandet mellan å ena sidan utvinningen av och handeln med naturresurser i DR Kongo och å andra sidan vapenspridningen och vapenhandeln. I sammanhanget har utskottet bl.a. redovisat information om en informell arbetsgrupp avseende illegal utvinning och handel med naturresurser, som 2009 initierats av EU:s särskilda representant för Stora sjöregionen.

Kommissionen stöder tillsammans med EU-medlemsstaterna aktivt reformer inom säkerhetssektorn i DR Kongo omfattande armén, polisen och rättsväsendet. De båda ovan nämnda missionerna Eupol, som stöder reformering av den kongolesiska nationella polisen och dess samverkan med rättsväsendet, och Eusec, som ger råd och bistår i reformeringen av DR Kongos armé, har pågått sedan 2005. Det nuvarande mandatet för Eupol löper fram till den 30 juni 2010, medan mandatet för Eusec löper fram till den 30 september 2010.

Vad gäller den sistnämnda insatsen betonade rådet för allmänna frågor och yttre förbindelser (Gaerc) i november 2009 hur viktig denna är när det gäller att bidra till att förhindra och ta itu med kränkningar av de mänskliga rättigheterna. Rådet välkomnade den ökade inriktningen inom Eusec på att stödja ansträngningar för att komma till rätta med straffrihet, i synnerhet i fråga om sexuellt och könsrelaterat våld som utövas av säkerhetsstyrkorna, samt användningen av barnsoldater.

I den aktuella motionen förespråkas att EU ska medverka till genomförande av de sanktioner rörande DR Kongo, som beslutats av FN. Utskottet konstaterar att EU fortlöpande verkar för att genomföra resolutioner antagna av FN:s säkerhetsråd respektive beslut fattade av FN:s sanktionskommitté. Detta sker genom att ministerrådet antar gemensamma ståndpunkter och beslutar om EU-förordningar om restriktiva åtgärder. Restriktionerna avseende DR Kongo omfattar vapenembargo samt frysning av tillgångar och reserestriktioner för organisationer och personer som identifierats av FN:s sanktionskommitté. De sistnämnda sanktionerna gäller personer som brutit mot vapenembargot, gjort sig skyldiga till grova folkrättsbrott (inklusive mot kvinnor och barn), motverkat fred och avvärjning, motverkat humanitärt tillträde samt stött illegala beväpnade grupper genom illegal handel med naturresurser.

Mot bakgrund av utskottets överväganden avstyrks motion 2008/09:U208 (v) yrkandena 3 och 4.

Eritrea

Motionerna

Socialdemokraterna uppmärksammar i kommittémotionerna 2008/09:U349 (s) yrkande 35 och U340 (s) yrkande 35 situationen för den svenska medborgaren och journalisten Dawit Isaak och andra fängslade i motsvarande situation. Dawit Isaak sitter sedan 2001 fängslad i Eritrea utan rättgång och kontakt med omvärlden. Han måste enligt motionärerna omedelbart släppas eller ställas inför rätta enligt internationellt vedertagna normer. Sveriges regering bör enligt *Socialdemokraterna* ta upp bristen på respekt för de mänskliga rättigheterna med företrädare för Eritrea. Det är, som motionärerna uttrycker det, hög tid att öka trycket i den tysta diplomatin.

Vänsterpartiet understryker i kommittémotion U204 (v) yrkande 8 att situationen för de mänskliga rättigheterna successivt försämrats i Eritrea som har utvecklats till en av Afrikas mest hårdföra diktaturer. Svenska regeringar har sedan Dawit Isaak fängslades 2001 försökt få honom frisläppt genom s.k. tyst diplomati. Det är enligt *Vänsterpartiet* uppenbart att denna strategi misslyckats, och det är hög tid att Sverige övergår till ett mer offensivt agerande, exempelvis genom att skicka en hög företrädare till Eritrea. Partiet anser att Sverige i alla kontakter med Eritrea, bilateralt och genom multilaterala organisationer, ska kräva Dawit Isaaks omedelbara frisläppande.

Dawit Isaaks situation tas också upp i enskilda motioner som stöds av ledamöter från samtliga riksdagspartier.

Motionärerna i flerpartimotionerna 2008/09:U201 (fp, c, kd, m, mp, v) och U341 (fp, v, m, kd, mp, c) förespråkar att riksdagen gör ett tillkännagivande till regeringen om att Dawit Isaaks situation bör uppmärksammas. Motionärerna anser att Isaak ska släppas fri och att svenska representanter omgående ska få träffa honom. FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter bör enligt motionärerna släppas in i Eritrea, EU:s bistånd till landet bör avbrytas och demokrati och mänskliga fri- och rättigheter upprättas. Motionsyrkanden om att uppmärksamma Dawit Isaaks situation läggs fram även i de enskilda motionerna 2008/09:U330 (s), U302 (s) och U310 (s).

Utskottets överväganden

Som framgått begärs i flera motioner att regeringen ska uppmärksamma situationen för den svensk-eritreanske journalisten Dawit Isaak. Utskottet har tidigare under mandatperioden i betänkande 2007/08:UU9 Mänskliga rättigheter i svensk utrikespolitik behandlat motioner om Dawit Isaak och då redovisat uppgifter om Sveriges och EU:s agerande till stöd för hans frigivande. Utskottet välkomnade i betänkandet, som beslutades våren

2008, att Sveriges utrikesminister deklarerat att Dawit Isaaks situation har hög prioritet. Utskottet framhöll också att riksdagens tvärpolitiska Dawit Isaak-grupp, som kämpar för hans frigivande, utgör ett viktigt komplement till de diplomatiska ansträngningarna.

Tio journalister, däribland den svenske medborgaren Dawit Isaak greps den 23 september 2001. Därefter har andra personer gripits och hållits isolerade, utan tillgång till ett rättvist rättsförfarande. Trots upprepade vädjanden från det internationella samfundet, inklusive EU, samt flera statliga och icke-statliga organisationer för mänskliga rättigheter, är dessa fångar fortfarande frihetsberövade. Ingen av dem har ställts inför domstol, vilket bryter mot eritreansk lagstiftning, och dessa fångars öde förblir okänt. Familjer, rättsliga ombud och läkare har vägrats tillträde till fångarna.

Utskottet konstaterar att detta förfarande strider mot de skyldigheter som fastställs i FN:s internationella konvention om medborgerliga och politiska rättigheter, som Eritrea har ratificerat, t.ex. förbudet mot godtyckligt frihetsberövande och rätten för varje frihetsberövad person att behandlas humant och med värdighet. Att förfarandet strider mot grundläggande människorättsprinciper slogs också fast av EU hösten 2009 i ett uttalande å unionens vägnar som gjordes av det svenska EU-ordförandeskapet. I uttalandet uttryckte EU sin fortsatta djupa oro över att Eritreas regering fortsätter att begå grava brott mot de mänskliga rättigheterna, i strid mot inhemsk lagstiftning och internationell rätt. Eritreas regering uppmanades att villkorslöst frige alla politiska fångar.

Även efter att riksdagen våren 2008 i det ovan nämnda betänkandet tagit upp Dawit Isaaks situation har denna uppmärksammats i flera skriftliga frågor i riksdagen. I sina svar har utrikesministern klargjort att ärendet Dawit Isaak är ett allvarligt humanitärt fall som har hög prioritet för utrikesförvaltningen. Enligt utrikesministern lägger regeringen ned stora ansträngningar för att nå en lösning. Utrikesministern menar emellertid att det ligger i sakens natur att han inte närmare kan redogöra för hur regeringen arbetar med denna fråga.

Utskottet välkomnar att regeringen i 2010 års utrikesdeklaration uttryckligen tog upp frågan om frigivande av Dawit Isaak och där klargjorde att arbetet för hans frigivning fortsätter. Utskottet ser också positivt på att statsrådet Tobias Krantz på Unescos generalkonferens i oktober 2009 tagit upp Dawit Isaaks fall och krävt hans frigivande. Unesco är det FN-organ som ansvarar för press- och yttrandefrihetsfrågor.

Det är enligt utskottet positivt att situationen för Dawit Isaak och andra personer i en liknande situation röner uppmärksamhet också i EU-institutionerna. Unionens dåvarande kommissionär för utvecklingsfrågor Karel De Gucht uppgav den 16 november 2009 i Europaparlamentet att kommissionen vid upprepade tillfällen vädjat till eritreanska myndigheter om att frige Dawit Isaak och andra fångar i motsvarande situation och att man fortsätter med detta med alla till buds stående medel. Kommissionen och EU-medlemsstater tar upp frågan gemensamt i den politiska dialogen med

Eritreas regering samt bilateralt. Ett politiskt dialogmöte hölls i Asmara i mars 2009, varvid på begäran av EU-medlemsstater och kommissionen frågades om yttrandefrihet och fängslade journalister togs upp. Enligt De Gucht fanns Dawit Isaaks namn med på en lista som överlämnades av EU:s beskickningschefer till representanterna för Eritreas regering, och en uppföljning av detta har därefter skett.

Mot bakgrund av utskottets överväganden avstyrks motionerna 2008/09: U201 (fp, c, kd, m, mp, v), 2008/09:U330 (s), 2008/09:U349 (s) yrkande 35, U204 (v) yrkande 8, U302 (s), U310 (s), U340 (s) yrkande 35 och U341 (fp, v, m, kd, mp, c).

Etiopien

Motionerna

Vänsterpartiet begär i kommittémotion U204 (v) yrkande 7 att Sverige i bilaterala kontakter med regimen i Etiopien samt i EU och FN ska uppmärksamma de omfattande brott som begås mot de mänskliga rättigheterna i Etiopien.

I den enskilda motionen U228 (s) framhålls att följderna av 2006 års val i Etiopien fortfarande påverkar situationen för de mänskliga rättigheterna i landet och att det finns anledning till stor vaksamhet inför valet 2010.

Utskottets överväganden

Utskottet konstaterar att det förs en fortlöpande dialog med Etiopiens regering om vikten av ökad demokratisering och respekt för de mänskliga rättigheterna. Detta sker såväl inom ramen för Europeiska unionens politiska dialog med landet, där Sverige har en aktiv roll, som i bilaterala kontakter. Från EU:s respektive Sveriges sida betonas vikten av god samhällsstyrning och ökad pluralism i det etiopiska samhället. Förutom kontakterna med regeringsföreträdare sker också återkommande kontakter med representanter för oppositionen och det civila samhället i Etiopien.

I EU:s årsrapporter om de mänskliga rättigheterna redovisas åtgärder som unionen vidtagit för att få till stånd en förbättring av situationen rörande de mänskliga rättigheterna i olika länder. I kontakterna med Etiopien har EU under ett antal år tagit upp förekomsten av tortyr och misshandel och uppmanat landets regering att upphöra med trakasserier mot oppositionen, journalister och mot det civila samhällets organisationer samt att i demokratisk anda föra en dialog med oppositionen. EU har också påtalat bristen på pressfrihet, att det sker statlig inblandning i privata mediers verksamhet och att ett stort antal journalister är fängslade. Vid ett flertal tillfällen har EU i kontakterna med Etiopien också tagit upp frågan om dödsstraffets avskaffande. I december 2009 gjorde det svenska

EU-ordförandeskapet ett uttalande å unionens vägnar där man uttryckte djup oro över dödsdomar som Etiopiens federala högsta domstol utfärdat mot fem personer.

I ett annat uttalande å EU:s vägnar under det svenska ordförandeskapet – också det i december 2009 – uttrycktes oro över stängningen av den privata nyhetstidningen Addis Neger och anklagelser om trakasserier och förolämpningar riktade mot journalister. EU konstaterade att fria och oberoende medier är en hörnsten i ett demokratiskt samhälle och välkomnade de åtgärder som vidtagits för att nå en överenskommelse om en uppförandekod inför valen 2010. Alla parter uppmanades att respektera och främja koden och rätten till yttrandefrihet som kommer till uttryck i Etiopiens konstitution och den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter. I ordförandeskapsuttalandet betonades att full respekt för yttrandefriheten är en förutsättning för legitimitet i demokratiska val.

På nationell svensk nivå har biståndsministern i ett uttalande i december 2009 uttryckt oro över uppgifter om att journalister i Etiopien trakasseras. Biståndsministern slog också fast att det är allvarligt att en av de få oberoende tidningarna i Etiopien läggs ned och att utrymmet för demokrati och pluralism i landet krymper, detta med tanke på valen i maj 2010.

EU har beslutat sända en valobservatörsmission till Etiopien för att bevaka parlamentsvalen i maj 2010. Sverige har förklarat sig berett att delta i valövervakningsinsatsen.

Utskottet noterar att organisationen International Crisis Group i en bedömning av situationen i Etiopien, som publicerades i september 2009 (Africa Report No 153), slog fast att landet har genomgått en betydande politisk omdaning sedan styrkor från EPRDF (Ethiopian Peoples' Revolutionary Democratic Front) grep makten 1991. Samtidigt är det enligt Crisis Group mycket som förblir oförändrat. Trots demokratisk retorik är regimen ovillig att dela makten eller att se kritik som något normalt. Efter valen 2005 har målet helt enkelt varit att stanna vid makten. Crisis Group uppger att regimen söker åstadkomma detta genom etableringen av ett parti-statssystem som fortsätter styra men som samtidigt gör stora delar av befolkningen frustrerad. EPRDF:s auktoritära styre i kombination med regionalisering har lett till ökade konflikter på lokal nivå där etniska grupper strider om politiskt inflytande samtidigt som alltför lite dialog och försök kommer till uttryck. Crisis Group anser att det internationella samfundet har ignorerat eller förminskat problemen i Etiopien. Med tanke på den ökande etniska medvetenhet och de politiska spänningar som följer av regionaliseringen borde aktörer utanför Etiopien ta problemen i landet på större allvar och inta en mer principiell hållning till landets regering, hävdar Crisis Group.

Vad gäller situationen för journalister i Etiopien har Internationella journalistfederationen (IFJ, International Federation of Journalists) vid flera tillfällen uppmärksammat attacker mot etiopiska journalister. Inte minst mot den bakgrunden finns det enligt utskottet anledning att uppmärk-

samma att IFJ i januari 2010 i ett pressmeddelande välkomnat löften från Etiopien att ge stöd till ansträngningar för att stärka oberoende journalistik och att erbjuda ett tryggt återvändande för journalister som i dag lever i exil. Löftet ställdes ut vid ett möte där företrädare för Afrikanska journalistförbundet (Federation of African Journalists) samt ordföranden och generalsekreteraren i IFJ sammanträffade med Etiopiens premiärminister Meles Zenawi.

Organisationen Human Rights Watch (HRW) redovisar i en rapport som publicerades i mars 2010 en mörk bild av utvecklingen på människorättsområdet i Etiopien. Journalister, politiska motståndare och människorättsaktivister utsätts enligt rapporten för en samordnad och utdragen kampanj inför parlamentsvalen i maj i år. Rapporten *One Hundred Ways of Putting Pressure's: Violations of Freedom of Expression and Association in Ethiopia* dokumenterar, som HRW uttrycker det, en myriad olika sätt på vilka det regerande partiet EPDRF systematiskt har bestraffat personer som stöder oppositionen. Rapporten redovisar också hur nyligen antagna lagar medför allvarliga inskränkningar av aktiviteter i det civila samhället och medierna. Etiopien är starkt biståndsberoende – ungefär en tredjedel av budgetutgifterna finansieras enligt HRW via bistånd. Organisationen anser att Etiopiens fyra viktigaste utländska givare, Världsbanken, USA, Storbritannien och EU, har varit mycket timida i sin kritik av landets alltmer försämrade människorättssituation.

Utskottet anser, bl.a. mot bakgrund av vad som redovisats ovan, att det är viktigt att Sverige och EU fortsatt noga följer utvecklingen i Etiopien och påtalar brott mot de mänskliga rättigheterna. Utskottet konstaterar att Etiopiens konstitution från 1994 tillgodoser flertalet krav på respekt för de mänskliga rättigheterna. Det är enligt utskottet angeläget att Sverige och EU även i fortsättningen verkar för att Etiopien genomför de åtaganden som kommer till uttryck i konstitutionen. I detta ingår bl.a. att landet måste ta tydliga steg mot rättssäkerhet, demokrati och respekt för mänskliga rättigheter. Utskottet vill i sammanhanget framhålla att Sverige och EU i FN fortsatt bör uppmärksamma brott mot de mänskliga rättigheterna.

Mot bakgrund av utskottets överväganden avstyrks motionerna *U204 (v) yrkande 7* och *U228 (s)*.

Senegal

Motionen

Vänsterpartiet slår i kommittémotion *U204 (v) yrkande 5* fast att Senegal är en av de politiskt och ekonomiskt viktigaste länderna i Västafrika och att demokratiska framsteg skett där. Men landet är också skådeplatsen för en av Afrikas längsta, men samtidigt kanske mest bortglömda, konflikter. I landets södra provinser, Casamanceområdet, har krav rests på ökat självstyre. Detta har lett till interna flyktingströmmar och till att grannländer

dragits in i konflikten. Den pågående fredsprocessen är ytterst bräcklig. Sverige bör enligt Vänsterpartiet ta initiativ inom ramen för EU och FN för att uppmärksamma konflikten i södra Senegal.

Utskottets överväganden

För snart 30 år sedan inledde Rörelsen för Casamances demokratiska krafter (Mouvement des forces démocratiques de la Casamance, MFDC) en väpnad självständighetskamp i Casamanceområdet i södra Senegal. Området är delvis isolerat från det övriga landet genom att Gambia skär in i Senegal som en kil, och utvecklingen där hade länge försumrats. Sedan separatiströrelsen startade sin verksamhet har den splittrats i flera falanger. Några av dessa vill ha full självständighet för Casamances, medan andra i stället förordar ökat regionalt självstyre och statliga satsningar i området.

Trots perioder med fredssamtal och flera avtal om vapenvila under 1990-talet och 2000-talet, inklusive ett undertecknat fredsavtal 2004, fortgår väpnade strider. Även om konflikten bedömts som förhållandevis lågintensiv har civilbefolkningen drabbats hårt. Enligt Genèvebaserade Internal Displacement Monitoring Centre i mars 2010 ger olika bedömningar vid handen att konflikten medfört mellan 10 000 och 70 000 internflyktingar. Flyktingar finns enligt uppgift också i grannländerna Gambia och Guinea-Bissau, som av Senegal anklagas för att stödja separatisterna och ge dessa en fristad.

I ett fredsavtal 2004 förband sig MFDC att avsluta sin väpnade kamp, medan regeringen i sin tur lovade att ge rebellerna amnesti. Avtalet innehöll också löften om en återuppbyggnad av Casamance. Flera MFDC-fraktioner motsatte sig avtalet. En utbrytargrupp ur rörelsen drabbade i början av 2006 samman med militärer från Guinea-Bissau längs gränsen mellan grannlandet och Senegal. Strider pågick också mellan olika fraktioner inom MFDC. I den norra delen av Casamance förekom sammanstötningar mellan den senegalesiska armén och separatister. Efter att MFDC:s ledare dödades 2007 har en kamp ägt rum mellan olika fraktioner i rörelsen. Strider – enligt bedömare de värsta på sju år – bröt ut i Casamance sommaren 2009 mellan regeringsstyrkor och förmodade MFDC-anhängare.

I den aktuella motionen begärs initiativ för att EU och FN ska uppmärksamma konflikten i södra Senegal.

Utskottet konstaterar att EU:s och Senegals gemensamt utarbetade strategidokument och indikativa program för utvecklingssamarbetet 2008–2013 uppmärksammar Casamancekonflikten. I Europeiska kommissionens givarsöd till Senegal via bl.a. tionde utvecklingsfonden ingår medel för regionala projekt direkt inriktade på Casamanceområdet. Utöver stödet via kommissionen uppges att fyra EU-medlemsstater lämnar bilateralt stöd till insatser i Casamance: Frankrike, Italien, Tyskland och Österrike. I det nämnda strategidokumentet, som fastställdes 2007, bedömdes Världsbankens insatser i Senegal under perioden 2008–2013 komma att uppgå till mellan 780 och 930 miljoner euro. I beloppet inräknas insatser för mer än

100 miljoner euro i Casamance. Som exempel på projekt med finansiering från Världsbanken kan nämnas ett program för stimulans av ekonomiska och sociala aktiviteter i Casamance (PRAESC, Programme de Relance des Activités Economiques et Sociales en Casamance), som omfattat fyra huvudkomponenter: minröjning; demobilisering, återanpassning och återintegrering; lokal utveckling respektive återuppbyggnad och reparation av infrastruktur som förstörts eller förfallit till följd av konflikten. I detta sammanhang kan också nämnas att dåvarande Räddningsverket under en period bedrev ett minröjningsprojekt i Casamance.

En av de regionala organisationer som söker bidra till en lösning av Casamancekonflikten är Swac/OECD. Swac (Sahel and West Africa Club) är ett regionalt samarbetsorgan grundat 1976 av OECD och där i dag 17 västafrikanska stater är medlemmar. Verksamheten inom organisationen är inriktad på att identifiera och agera i strategiska frågor av betydelse på medellång och lång sikt i Västafrika. Swac är verksamt bl.a. inom området postkonflikter och utveckling och samarbetar med Ecowas (Economic Community of West African States) och med andra regionala organisationer. FN:s löpande bevakning av Västafrika inklusive Senegal ombesörjs av Unowa (United Nations Office for West Africa) som rapporterar direkt till säkerhetsrådet.

Mot bakgrund av utskottets överväganden avstyrks motion *U204 (v) yrkande 5*.

Bolivia

Motionen

Miljöpartiet begär i kommittémotion 2008/09:U225 (mp) yrkandena 1 och 2 att regeringen agerar för att få stopp på våldet i Bolivia och ge stöd åt en demokratisk utveckling i landet.

Utskottets överväganden

När den aktuella motionen avlämnades under allmänna motionstiden hösten 2008 rådde sedan flera år en stark inrikespolitisk oro i Bolivia. Situationen blev successivt lugnare efter att en folkomröstning om en ny författning ägt rum i januari 2009. Fortfarande råder dock motsättningar mellan olika delar av landet och befolkningen.

Utskottet konstaterar att det bolivianska folket den 6 december 2009 med bred marginal omvalde president Evo Morales och hans parti MAS (Movimiento al Socialismo, Rörelsen för Socialism). Morales fick 64 % av rösterna och vann två tredjedels majoritet i parlamentets båda kamrar, detta med ett valdeltagande på ca 90 %. Det kan noteras att MAS i valet uppnådde framgångar också i de östra delarna av landet där oppositionen har sina starkaste fästen.

EU hade valövervakningsinsatser, som inkluderade svenskt deltagande, både vid folkomröstningen i januari 2009 och vid presidentvalet i december 2009. EU:s valövervakare i samband med presidentvalet drog i en rapport efter valet slutsatsen att den nationella valdomstolen (National Electoral Court) organiserade valprocessen på ett korrekt och tillfredsställande sätt. Motsvarande slutsats efter att folkomröstningen om en ny författning ägt rum var enligt EU:s valövervakare att omröstningen genomförts på ett trovärdigt sätt. Emellertid, sägs det i rapporten, har de politiska motsättningarna ökat, vilket gör det nödvändigt med förnyad dialog och stärkande av de demokratiska institutionerna.

Det svenska EU-ordförandeskapet gratulerade i en deklARATION på unionens vägnar president Morales till hans omval som president samt det bolivianska folket till dess höga valdeltagande och förtroende för demokratiska mekanismer som medel att främja förändring. I deklARATIONEN uppmanade EU de politiska aktörerna i Bolivia till konstruktiv dialog för att säkerställa nationell sammanhållning och nationella institutioner.

EU respektive Sverige stöder den långsiktiga utvecklingen i Bolivia genom utvecklingssamarbete och andra former av samarbete. Unionen har relationer med landet såväl på bilateral nivå som via Andinska gemenskapen och ett avtal om politisk dialog och samarbete. Utskottet har nyligen i betänkande 2009/10:UU13 redogjort för huvudkomponenterna i detta avtal liksom ambitionen att ytterligare fördjupa kontakterna mellan de båda regionerna.

I EU:s landstrategi för Bolivia 2007–2010 analyseras de politiska, ekonomiska och sociala utmaningar som landet står inför. EU prioriterar tre områden i utvecklingssamarbetet med Bolivia: skapande av ekonomiska möjligheter för fattiga människor via anständigt arbete; kamp mot olaglig drogproduktion och människohandel respektive integrerad förvaltning av vattenresurser.

Sverige bedriver sedan början av 1990-talet ett långsiktigt utvecklingssamarbete med Bolivia. Regeringen beslutade i januari 2009 om en samsamarbetsstrategi för Bolivia 2009–2013. Utvecklingssamarbetet koncentreras till sektorerna demokratisk samhällsstyrning och mänskliga rättigheter, utbildning samt naturresurser och miljö, med fokus på klimat. Samarbetet omfattar även forskningssamarbete, stöd till svenska enskilda organisationer och eventuellt humanitärt bistånd. Det svenska utvecklingssamarbetet med Bolivia t.o.m. 2013 beräknas omfatta ca 180 miljoner kronor per år, varav ca 40 miljoner kronor ska avse forskningssamarbete. Utöver detta lämnas stöd för klimatinsatser om högst 50 miljoner kronor årligen under perioden 2009–2011.

Utskottet anser det viktigt att Sverige och EU i kontakterna med Bolivia även framgent verkar för en nationell dialog för att säkerställa nationell sammanhållning. I sammanhanget vill utskottet framhålla vikten av att främja fortsatt pressfrihet och yttrandefrihet. Yttrandefriheten är garanterad

i lag och det finns ett stort utbud av både regeringsvänliga och oppositionella medier. Farhågor uttryckts från flera håll, bl.a. från Reportrar utan gränser, för att yttrandefriheten håller på att försämrats.

Mot bakgrund av utskottets överväganden avstyrks motion 2008/09: U225 (mp) yrkandena 1 och 2.

Honduras

Motionen

Vänsterpartiet framhåller i kommittémotion U202 (v) yrkande 6 att det tydligaste bakslaget för demokratin och de mänskliga rättigheterna i Latinamerika på många år var den militära statskuppen i Honduras i juni 2009 då den demokratiskt valda presidenten avsattes. Partiet anser att EU:s agerande inte har varit tillfredsställande och att Sverige under EU-ordförandeskapet inte utnyttjat möjligheten att tydligt försvara demokratin i Honduras. Sverige bör inom ramen för EU och FN agera för riktade sanktioner mot de ansvariga för militärkuppen i Honduras.

Utskottets överväganden

Som framgår av motionen avsattes Honduras dåvarande demokratiskt valda president Manuel Zelaya i juni 2009. Presidenten kastades då – den 28 juni – ut ur landet av militären, och senare samma dag röstade 103 av nationalförsamlingens 128 ledamöter för att avsätta honom. Motiveringen var att han hade brutit mot författningen. I presidentens och vicepresidentens frånvaro utsåg nationalförsamlingen sin talman, Roberto Micheletti, till ställföreträdande president fram till den 27 januari 2010, då Zelayas mandatperiod skulle ha löpt ut.

Kuppen sommaren 2009 ledde till att Honduras uteslöts ur OAS (Organization of American States, Organisationen för amerikanska stater). EU fördömde brottet mot konstitutionell ordning i Honduras, bröt sina diplomatiska relationer med landet och frös allt bistånd dit. De förhandlingar som pågick om ett associeringsavtal mellan EU och de centralamerikanska staterna lade EU på is i avvaktan på en återgång till en konstitutionell ordning i Honduras. Detta offentliggjordes genom ett uttalande den 2 juli 2009, under det svenska EU-ordförandeskapet. Här kan också nämnas att Världsbanken och IMF till följd av kuppen höll inne sina lån till Honduras.

Den 1 juli 2009, dagen före det nyss nämnda ordförandeskapsuttalandet, hade FN:s generalförsamling antagit resolution 63/301 som ”fördömer statskuppen i republiken Honduras som har avbrutit den demokratiska och konstitutionella ordningen och den legitima maktutövningen i Honduras”.

Sedan president Zelaya avsattes har Sverige i egenskap av ordförande i EU:s ministerråd andra halvåret 2009 samt därefter ingående följt utvecklingen i Honduras. Utskottet välkomnar att Sverige verkat för ställningstaganden och agerande från EU, bl.a. genom rådsslutsatser och flera uttalanden. Utgångspunkten har varit att stödja ansträngningarna för att

finna en fredlig lösning. Sverige och EU har tydligt manifesterat sin oro över situationen i landet och vid upprepade tillfällen manat till återgång till konstitutionell och demokratisk ordning och respekt för de mänskliga rättigheterna samt uttryckt stöd till ansträngningarna att finna en fredlig lösning.

I ett ordförandeskapsuttalande den 30 oktober 2009 välkomnade EU det avtal – Tegucigalpa/San José-avtalet – som nåtts samma dag mellan representanter för Honduras president Zelaya och landets de facto-regering under den av nationalförsamlingen utsedda ställföreträdande presidenten Micheletti. Enligt EU skulle avtalet bana väg för återupprättandet av demokrati och återgång till den konstitutionella ordningen i landet inklusive genomförandet av det planerade presidentvalet den 29 november 2009. I uttalandet framhöll EU att unionen förespråkade en fredlig framförhandlad lösning i Honduras och att detta skett i ett fortlöpande och samordnat agerande tillsammans med det internationella samfundet och framför allt OAS, Riogruppen³ och Costa Ricas president Oscar Arias.

Utskottet konstaterar att frågan om president Zelayas återinsättande enligt avtalet hänsköts till kongressen som skulle rösta i frågan före den 5 november 2009. När så inte skedde förklarade Zelaya avtalet brutet. Därmed blev det inte möjligt att tillsätta den samlingsregering som avtalet också föreskrev. Micheletti valde då att tillsätta en egen ”samlingsregering”. Bland de nya ministrarna fanns inga sympatisörer till Zelaya.

Den 3 december 2009, strax efter presidentvalet i Honduras, gjorde det svenska EU-ordförandeskapet ett nytt uttalande på EU:s vägnar. Återigen fördömde EU brottet mot konstitutionell ordning. EU beklagade att Tegucigalpa/San José-avtalet inte till fullo hade genomförts före valet, vilket lett till en valprocess som ägt rum under svåra förhållanden. Valet utgjorde dock, enligt EU, ett väsentligt steg framåt för att nå en lösning på krisen i Honduras. Unionen uppmanade återigen till nationell försoning, återupprättande av konstitutionell och demokratisk ordning, rättsstaten och respekt för de mänskliga rättigheterna.

Den 27 januari 2010 svors Porfirio Lobo Sosa (Partido Nacional, PN) in som ny president i Honduras för de närmaste fyra åren. Huvudbudskapet vid installationsceremonin var att landets medborgare nu måste försonas. Lobo meddelade att hans regering ska innefatta personer från samtliga partier som är representerade i kongressen. Han lovade vidare att genomföra Tegucigalpa/San José-avtalet i dess helhet och att omgående verka för att en sanningskommission tillsätts för att utröna övergrepp före, under och efter statskuppen den 28 juni 2009. Under installationsceremonin skrev Lobo under ett dekret om generell amnesti för politiska brott.

³ *Riogruppen* utgör den viktigaste strukturen för politisk samordning för hela kontinenten. I gruppen ingår som medlemmar Argentina, Brasilien, Bolivia, Chile, Colombia, Ecuador, Mexiko, Panama, Paraguay, Peru, Uruguay och Venezuela samt två observatörer, en från Centralamerika och en från Karibien. EU och Riogruppen har årliga möten.

Rapporter från OAS människorättskommission i januari 2010 respektive The International Observation Mission for Human Rights i augusti 2009 slår fast att allvarliga brott mot de mänskliga rättigheterna begåtts efter kuppen. Den sistnämnda rapporten har utarbetats av 17 oberoende experter (jurister, journalister, statsvetare, folkrättsexperter m.fl.) från ett antal EU-medlemsstater och länder i Syd- och Centralamerika. Gruppens observationer och rekommendationer har överlämnats till OAS, FN och EU samt medlemsstater i dessa organisationer och andra internationella aktörer.

På uppdrag av Navi Pillay, FN:s högkommissionär för mänskliga rättigheter, har också en FN-mission besökt Honduras för att undersöka förekomsten av brott mot de mänskliga rättigheterna i anslutning till kuppen i landet. Enligt vad utskottet erfarit väntas en rapport i frågan bli publicerad våren 2010.

Utskottet konstaterar att läget i Honduras fortfarande är instabilt. Samtidigt är det ett steg i rätt riktning att valet i november kunde hållas i relativt lugna former och med ett förhållandevis högt valdeltagande. Utskottet ställer sig bakom det internationella samfundets, EU:s och den svenska regeringens uppfattning att alla parter i Honduras, inklusive den efter valet tillträdde presidenten Porfirio Lobo Sosa, måste ta sitt ansvar för att genom dialog uppnå försoning och ett återupprättande av konstitutionell och demokratisk ordning, rättsstaten och respekt för de mänskliga rättigheterna. Enligt utskottet är detta av största vikt inte bara för Honduras utan också för att främja stabilitet i regionen i dess helhet.

Mot bakgrund av utskottets överväganden avstyrks motion *U202 (v) yrkande 6*.

Nicaragua

Motionerna

Socialdemokraterna förespråkar i kommittémotionerna *2008/09:U349 (s) yrkande 99* och *U340 (s) yrkande 91* fortsatt svenskt engagemang i Nicaraguas utveckling, och då inte minst i fråga om kvinnornas situation.

Utskottets överväganden

Sverige bedrev vid inledningen av innevarande mandatperiod utvecklings-samarbete med 125 länder, varav 67 bedömdes innefatta insatser av mer personalintensivt slag och ha större volymmässig omfattning. Frågor om koncentration av de svenska biståndsinsatserna till färre länder, områden och sektorer liksom om arbetsfördelning och samarbete med andra givare hade dock diskuterats under lång tid, däribland i samband med riksdagsbeslutet 2003 om en svensk politik för global utveckling (bet. 2003/04:UU3). Riksdagen har under mandatperioden ställt sig bakom en omfattande reformering av det svenska utvecklingssamarbetet som bl.a. inbegriper landfoku-

sering och koncentration av biståndsinsatser. Utvecklingssamarbetet har efter en bred förankringsprocess fokuserats till drygt 30 regelrätta samarbetsländer.

Nicaragua är ett av de länder för vilka en utfasning av biståndet äger rum. En särskild utfasningsstrategi för det svenska stödet till Nicaragua har beslutats för perioden 2008–2011. Sverige ska fortsätta att vara en aktiv utvecklingspartner till Nicaragua under hela utfasningsperioden. Under mandatperioden har Sverige bidragit till genomförande av Parisdeklarationens åtaganden om harmonisering och anpassning genom att under en tid leda givargruppen för budgetstöd i Nicaragua, vilket resulterat i samordning mellan olika givare och samordning av dialogen mellan givare och landets regering. Detta kan i sin tur väntas främja uthålliga resultat av biståndsinsatserna.

Det övergripande målet för Sveriges utvecklingssamarbete med Nicaragua under perioden 2008–2011 är förbättrade levnadsvillkor för kvinnor, män, flickor och pojkar som lever i fattigdom, genom förbättrad demokratisk samhällsstyrning, stärkta rättigheter vad gäller säkerhet, rättvisa och hälsa samt uthålliga försörjningsmöjligheter på landsbygden. Det svenska utvecklingssamarbetet ska koncentreras till tre sektorer: demokratisk samhällsstyrning och mänskliga rättigheter, landsbygdsutveckling/jordbruk respektive hälsa. Inom dessa sektorer är organisationer i det civila samhället viktiga samarbetspartner.

Mot bakgrund av den negativa politiska utvecklingen i landet beslutade Sveriges regering den 23 april 2009 att ändra utfasningsstrategin för stödet till Nicaragua. Motivet till detta är att det sedan 2007 funnits oroande tecken på att den nicaraguanska regeringen ämnat minska det demokratiska utrymmet och att den politiska utvecklingen i landet sedan mitten av 2008 gått i än mer negativ riktning. Då förbjöds två av oppositionspartierna. Därefter har valfusk och oegentligheter ägt rum i samband med kommunalvalen i november 2008. Ytterligare ett motiv till beslutet om ändringar i utfasningsstrategin är den smutskastningskampanj som i Nicaragua riktats mot både nationella och internationella organisationer inom det civila samhället, och då främst organisationer som arbetar med kvinnors sexuella och reproduktiva hälsa och rättigheter samt demokratisk styrning, främst på lokal nivå.

Den svenska regeringens beslut om ändrad utfasningsstrategi för stödet till Nicaragua innebär att de sektorsbudgetstöd som lämnats inom områdena hälsa och jordbruk avslutas. Sverige har också avslutat stöd riktat till Inrikesministeriet i Nicaragua och landets högsta domstol. Övriga program inom utfasningsstrategin, vilka ska bidra till att främja demokrati och fattigdomsbekämpning, fortgår. Detta inkluderar insatser för barnmorskeutbildning.

Utskottet vill understryka att det även efter att det svenska bilaterala biståndet till Nicaragua fasats ut finns fortsatta möjligheter för enskilda organisationer att ansöka hos Sida om medel för att exempelvis bedriva insatser för att stärka kvinnors rättigheter och för att främja sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter.

Sverige verkar för ett associeringsavtal mellan EU och Centralamerika inklusive Nicaragua. Ett sådant avtal bygger på tre pelare – politisk dialog, utvecklingssamarbete och frihandel – som enligt svensk uppfattning bör få likvärdig tyngd.

Mot bakgrund av utskottets överväganden avstyrks motionerna 2008/09: U349 (s) yrkande 99 och U340 (s) yrkande 91.

USA

Motionerna

Socialdemokraterna anser enligt kommittémotion 2007/08:U349 (s) yrkande 30 att Guantánamofängelset strider mot internationell rätt och därför omedelbart bör stängas.

I flerpartimotionen 2008/09:U287 (s, v, mp) framhåller företrädare för de tre oppositionspartierna att de mänskliga rättigheterna kränks i Guantánamo. För alla regeringar som säger sig sätta skyddet av de mänskliga rättigheterna högst på sin dagordning bör det vara självklart att kräva lägrerets omedelbara stängning. Den som gör anspråk på att vara en stark röst för mänskliga rättigheter måste också våga tala klarspråk med stormakterna, menar motionärerna som begär att Sverige ska vara en tydlig och konsekvent röst för de mänskliga rättigheterna, oavsett var, när eller med vilka motiv de kränks.

Utskottets överväganden

Utskottet noterar att de aktuella motionerna avlämnades hösten 2007 respektive hösten 2008.

Barack Obama tillträdde som USA:s president i januari 2009. En av hans första åtgärder som president var beslutet den 22 januari 2009 att Guantánamo skulle stängas inom ett år. Militärbasen på Kuba har sedan 2002 använts som fängelse för misstänkta utländska terrorister från kriget i Afghanistan respektive Irak.

Av slutsatser från ministerrådet för allmänna frågor och yttre förbindelser (Gaerc) den 15 juni 2009 framgår att EU och Förenta staterna godkännt ett gemensamt uttalande om stängningen av fånglägret Guantánamo. I ordförändskapets slutsatser från Europeiska rådets möte den 18–19 juni 2009 välkomnas EU:s och USA:s gemensamma uttalande. Europeiska rådet anser att det ger ytterligare kraft i samarbetet i kampen mot terrorism på grundval av gemensamma värderingar, folkrätten, respekten för mänskliga rättigheter och rättsstatsprincipen.

I EU:s och USA:s gemensamma uttalande ger unionen fullt stöd till USA:s åtagande att stänga fånglägret. Det ger de EU-medlemsstater som så önskar möjlighet att, efter en begäran av Förenta staterna, ta emot tidigare fångar som förklarats frivivna och att hänvisa till en gemensam EU-ram när de gör detta.

Texten i uttalandet bygger på principer som EU:s inrikesministrar i rådet för inrikes- och rättsliga frågor antagit den 4 juni 2009. Enligt detta beslut ska Förenta staterna dela den tillgängliga information om tidigare fångar som tas emot på EU-medlemsstaternas territorium och i Schengenområdet med EU-medlemsstaterna. Beslutet om huruvida man ska ta emot tidigare fångar från Guantánamo förblir den enskilda EU-medlemsstatens exklusiva behörighet.

Genom att stödja USA:s fasta avsikt att stänga Guantánamo hoppas EU kunna bidra till att förändra USA:s politik och, som det uttrycks i det gemensamma uttalandet, hjälpa landet att vända blad. Ett nära samarbete som grundar sig på gemensamma värderingar är absolut nödvändigt för att effektivt bekämpa terrorism, samtidigt som våra medborgares frihet och säkerhet skyddas.

När en delegation från utrikesutskottet den 3–8 oktober 2009 gjorde ett arbetsbesök i Washington DC var problemen kring avvecklingen av Guantánamo en av de frågor som delegationen fick information om.

Utskottet konstaterar att den av president Obama angivna ettårsgränsen för stängning av Guantánamo – den 22 januari 2010 – har passerats utan att fånglägret stängts. Nya problem dyker ständigt upp i administrationens försök att avveckla lägret. Den stora frågan är var fångarna ska ta vägen och vad som ska ske med dem. Under Obamas tid som president har antalet Guantánamofångar minskat från 242 till 188 (mars 2010). Presidenten har uppgivit att en stängning under 2010 är realistisk.

Mot bakgrund av utskottets överväganden avstyrks motionerna 2007/08:U349 (s) yrkande 30 och 2008/09:U287 (s, v, mp).

Kina

Motionerna

Socialdemokraterna konstaterar i kommittémotionerna 2008/09:U349 (s) yrkande 94 och U340 (s) yrkande 85 att det i Kina råder stor brist på respekt för de mänskliga rättigheterna. Tvångsflyttningar, fängslande av oliktänkande, stora brister i yttrandefriheten, dödsstraff för en mängd olika brott och negativ särbehandling av minoriteter som uigurer och tibetaner är exempel på detta. Samtidigt som de ekonomiska reformerna i landet medfört att den personliga friheten har ökat för många inom ett antal områden finns också gigantiska utmaningar som följer i den ekonomiska utvecklingens spår, exempelvis utnyttjande av arbetskraft under slavliknande förhållanden, miljöförstörelse och korruption. Sverige måste i alla kontak-

ter med Kina föra fram vår ståndpunkt om mänskliga rättigheter och demokrati samt verka för att företag tar ett större socialt ansvar och att fackliga rättigheter utvecklas.

Vänsterpartiet anser enligt kommittémotion 2008/09:U203 (v) yrkandena 1, 2 och 4–6 att regeringen i dialoger med Kina bör ta upp en diskussion om yttrande- och tryckfrihet. Vidare bör regeringen agera för att nationella minoritetens kulturella, språkliga och religiösa rättigheter förverkligas. Vad gäller förhållandena på arbetsmarknaden i Kina förespråkar Vänsterpartiet att den svenska regeringen ska verka för att svenska företag dels tar ett större ansvar för dialogen mellan Kina och Sverige i frågan om respekten för mänskliga rättigheter, dels agerar för att svenska företag i sina kontakter med kinesiska myndigheter och företag uppträder konsekvent och i överensstämmelse med den allmänna svenska politiken när det gäller mänskliga rättigheter. Sveriges regering bör ta initiativ för att svenska företag i Kina ska uppträda som mönsterarbetsgivare när det gäller arbetstider, arbetsmiljö, lönesättning och fackliga rättigheter.

I den enskilda motionen 2008/09:U277 (s) betonas att Sverige och EU måste fortsätta att ställa krav på Kina om att uppfylla mänskliga rättigheter.

I den enskilda motionen 2008/09:U303 (mp) yrkandena 1, 4 och 5 begärs att den svenska regeringen ska reagera hårdare mot övergreppen mot mänskliga fri- och rättigheter i Kina och mot användningen av dödsstraffet i synnerhet. Sverige och EU måste verka för att användningen av dödsstraffet upphör, att rättsväsendet avpolitiserar, att tortyren upphör, att politiska fångar frigges och att förföljelsen av oppositionella samt religiösa personer upphör. De mänskliga rättigheterna är universella och måste respekteras universellt, också i Kina. Att framhäva detta måste enligt motionärerna vara en hörnsten i svensk utrikespolitik.

Utskottets överväganden

Utrikesutskottet har tidigare under innevarande mandatperiod behandlat motionsförslag om de mänskliga rättigheterna i Kina i betänkande 2007/08:UU9 Mänskliga rättigheter i svensk utrikespolitik. Flertalet av de då aktuella motionerna avsåg dödsstraffets tillämpning i Kina samt frågor om mänskliga rättigheter med anknytning till situationen i Tibet respektive Xinjiang. I anslutning till sina överväganden i betänkandet redovisade utskottet en rad uppgifter om människorättssituationen i Kina, bl.a. hämtade ur Utrikesdepartementets rapport Mänskliga rättigheter i Kina 2007. Utskottet konstaterar att den nämnda rapporten publicerades våren 2008 och att Utrikesdepartementet därefter inte publicerat någon motsvarande rapport.

Human Rights Watch (HRW) är en av de oberoende organisationer som bevakar och bedömer människorättssituationen på olika håll i världen. I sin senaste årsrapport – World Report 2010 – redovisar HRW uppgifter om MR-situationen i Kina. Enligt HRW gällde under 2009 fortsatt restriktioner som Kinas regering beslutat om inför olympiska spelen 2008 då

man befarade oroligheter i anslutning till bl.a. 20-årsminnet av massakern på Himmelska fridens ports torg och 60-årsminnet av Folkrepubliken Kinas grundande. Tjänstemän hindrade verksamhet som bedrivs av det civila samhällets organisationer, inklusive grupper och individer som bistår offer för jordbävningen i Sichuan 2008, och utökade kontrollen av uigurer och tibetaner samt skärpte restriktionerna riktade mot advokater och försvarare av de mänskliga rättigheterna.

HRW konstaterar att Kinas kommunistparti fortsatt har monopol på politisk makt och, trots reformer av rättssystemet, kräver att rättsliga institutioner ska följa partilinjen. Inskränkningarna är stora i medborgarnas yttrandefrihet, föreningsfrihet och religionsfrihet. Regeringen utövar långtgående övervakning och censur av kommunikationen via Internet. Samtidigt som Kinas internationella profil och ekonomiska inflytande växer, drar landet till sig ökad uppmärksamhet till följd av en utrikespolitik som inte lyckas prioritera medborgerliga och politiska rättigheter, hävdar HRW.

Som framgått begärs i nu aktuella motioner att Sverige och EU ska ta upp till diskussion och ställa krav på Kina att uppfylla de mänskliga rättigheterna. I betänkande 2007/08:UU9 redogjorde utskottet för den dialog om mänskliga rättigheter som EU och Kina genomför två gånger per år. Det senaste mötet av detta slag ägde rum den 20 november 2009, under det svenska EU-ordförandeskapet. EU-delegationen leddes av Sveriges ambasadör för mänskliga rättigheter.

Dialogen i november 2009 erbjöd tillfälle till ett uppriktigt åsiktsutbyte mellan Kina och EU i en rad olika människorättsfrågor. Nyckelfrågor för EU:s vidkommande var dödsstraffet, situationen i Tibet och Xinjiang, rättsstatsprincipen, yttrandefriheten inklusive pressfriheten, tortyr och Kinas ratificering av FN:s konvention om medborgerliga och politiska rättigheter (ICCPR, International Covenant on Civil and Political Rights). EU och Kina diskuterade också ett antal specifika frågor rörande rättsstatsprinciperna där EU uttryckte oro över ett antal företeelser på senare tid. EU betonade vikten av rättsväsendets fulla oberoende och att advokater måste ha rätt att utöva sina yrken utan inblandning. Kina tog upp ett antal problem rörande de mänskliga rättigheterna i EU.

I fråga om samarbetet i internationella organisationer underströk EU att man fäster särskild vikt vid det system med särskilda procedurer som tillämpas av FN:s råd för mänskliga rättigheter och möjligheten till besök i Kina av FN:s särskilda rapportörer. Båda parterna i MR-dialogen mellan EU och Kina uttryckte avsikten att fortsätta den serie av rättsliga seminarier som dittills ägt rum 19 gånger. Vid det senaste seminarietillfället, den 18–19 november 2009, behandlades tillgången till rättvisa och mänskliga rättigheter i anslutning till den globala ekonomiska och finansiella krisen. Nästa rättsliga seminarium respektive MR-dialogmöte mellan EU och Kina planeras äga rum första halvåret 2010.

Under det svenska ordförandeskapet i EU andra halvåret 2009 togs också en rad enskilda fall upp med Kina. Listor med ca 85 enskilda fall, däribland flera MR-advokater som nyligen fått sina yrkeslicenser indragna, överlämnades i samband med MR-dialogen mellan EU och Kina. Ytterligare fall uppmärksammades i konfidentiella demarcher och offentliga uttalanden. Fallet med en dödsdömd och sedermera avrättad EU-medborgare restes vid flera tillfällen. EU gjorde också offentliga uttalanden för att protestera mot domarna mot ett antal tibetaner och uigurer som efter bristfälliga rättegångar dömts till döden för sin roll i oroligheterna i Tibet och Xinjiang de senaste åren.

Organisationen Amnesty International, som årligen publicerar uppgifter om dödsdomar och avrättningar i världen, konstaterar att Kina fortsatt vägrar att redovisa uppgifter om i vilken utsträckning dödsstraffet tillämpas. Även om medierna tillåts redovisa uppgifter om vissa särskilda fall så anses information om antalet avrättningar utgöra en statshemlighet. Personer som avslöjar sådana hemligheter kan bli straffrättsligt ansvariga. Amnesty International har inte kännedom om det exakta antalet avrättningar i Kina 2009 men bedömer, utifrån uppgifter från tidigare år och nuvarande källor, att det rör sig om tusentals avrättningar.

Den 8 december 2009 – under det svenska EU-ordförandeskapet – antog utrikesrådet (FAC) slutsatser om mänskliga rättigheter och demokratisering i tredjeländer. Vad gäller Kina bekräftar rådet i de nämnda slutsatserna den stora betydelse som EU tillmäter sitt meningsutbyte med Kina om mänskliga rättigheter, inklusive den gemensamma dialogen om mänskliga rättigheter och de rättsliga seminarierna. Rådet välkomnar Kinas framsteg vad gäller tillämpning av medborgarnas ekonomiska rättigheter och de åtaganden landet gjort om att reformera sitt straffrättsliga system. Rådet uttrycker samtidigt fortsatt allvarlig oro över människorättssituationen i Kina och beklagar djupt att det har skett väldigt små framsteg på ett antal angelägna områden, som innefattar rättsstatsprincipen, inklusive rättsväsendets oberoende, yttrande-, förenings-, religions- och trosfriheten liksom rättigheterna för personer som tillhör minoriteter samt den fortsatta och omfattande tillämpningen av dödsstraffet. EU kommer enligt rådsslutsatserna att fortsätta att ingående granska människorättssituationen i Kina och arbeta för en positiv förändring genom fortsatt dialog och samarbete. EU uppmanar Kina att annonsera en tidsplan för ratificeringen av FN:s konvention om medborgerliga och politiska rättigheter samt att främja ett genomförande enligt tidsplanen. Kina bör vidare, enligt EU, överväga en snar anslutning till Romstadgan för Internationella brottmålsdomstolen (ICC, International Criminal Court).

Vad gäller förhållandena i arbetslivet, som tas upp i ett par av de aktuella motionerna, konstaterar utskottet att det i FN:s konvention om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter (International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights, ICESCR) finns stadganden om bl.a. rätten att bilda och ansluta sig till fackföreningar och rätten till arbete samt rätt-

visa och gynnsamma arbetsvillkor. Sverige och EU stöder ILO:s arbete för universell ratifikation och uppfyllande av organisationens åtta kärnkonventioner⁴ om grundläggande rättigheter i arbetslivet (områdena föreningsfrihet och förhandlingsrätt, icke-diskriminering i arbetslivet, förbud mot tvångsarbete och förbud mot barnarbete). Av ILO:s åtta kärnkonventioner har Kina hittills avstått från att ratificera fyra: konventionerna om tvångsarbete (nr 29 och 105) respektive föreningsfrihet (nr 87) och kollektiv förhandlingsrätt (nr 98).

Internationella fackliga samorganisationen (International Trade Union Confederation, ITUC) uppger att flera viktiga rättsakter avseende arbetslivet trädde i kraft i Kina under 2008 inklusive lagstiftning om kollektivt samråd och löneförhandlingar. Uppgifterna redovisas i ITUC:s rapport Annual Survey of Violations of Trade Union Rights 2009. Lagen om fackförening förbjuder enligt ITUC fortfarande oberoende organisationer. Arbetare hade under 2008 häktats, arresterats, anklagats och fängslats för inblandning i kollektiva protestaktioner, uppger ITUC. I detta sammanhang kan erinras om att utskottet i ett tidigare betänkande har redovisat att ”arbetstagares rättigheter” utgjort tema vid ett rättsligt MR-seminarium med deltagande av EU och Kina. Som framgått har utrikesrådet (FAC) i sina rådsslutsatser den 8 december 2009 om mänskliga rättigheter och demokratisering i tredjeländer framhållit vikten av näringslivets roll när det gäller att uppnå full respekt för de mänskliga rättigheterna. Rådet uttryckte där på nytt sitt fulla stöd till det arbete som utförs av FN:s generalsekreterares särskilda representant för frågor som rör de mänskliga rättigheterna och transnationella företag samt andra företag.

I den strategi för Sveriges selektiva samarbete med Kina 2009–2013, som regeringen beslutat om, anges att det övergripande målet är demokratisk utveckling och ökad respekt för de mänskliga rättigheterna samt en miljö- och klimatmässigt hållbar utveckling. Den viktigaste samarbetsformen ska vara aktörssamverkan mellan svenska och kinesiska aktörer. Utskottet ser positivt på att ett område där samarbetet varit framgångsrikt avser företags sociala ansvar (Corporate Social Responsibility, CSR), vilket även innefattar frågor relaterade till mänskliga rättigheter, och där Sverige och Kina undertecknat en bilateral överenskommelse om utbyte. Om detta informerades en delegation från utrikesutskottet som i september 2008 besökte Kina. Även samarbete mellan Sverige och Kina kring frågor om funktionshinder respektive s.k. grön teknik kan bli aktuellt. Det är enligt utskottet positivt att Sverige beslutat inrätta ett center för företags sociala ansvar vid ambassaden i Peking och att en handlingsplan för samarbetet undertecknats mellan Sverige och Kina. Centret ska vidareutveckla

⁴ ILO:s åtta kärnkonventioner är nr 29 om tvångs- eller obligatoriskt arbete, nr 87 om föreningsfrihet och skydd för organisationsrätten, nr 98 om organisationsrätten och den kollektiva förhandlingsrätten, nr 100 om lika lön mellan män och kvinnor, nr 105 om avskaffande av tvångsarbete, nr 111 om diskriminering i anställning och yrkesutövning, nr 138 om minimiålder för barnarbete samt nr 182 om avskaffande av de värsta formerna av barnarbete.

dialogen med Kina kring företagens ansvar, såsom hur företag värnar om arbetsvillkor, skyddsfrågor i arbetet, miljöansvar, konsumenters rättigheter och korruption.

Sveriges utrikesminister konstaterade i 2010 års utrikesdeklaration att det vid EU:s och Kinas gemensamma toppmöte i november 2009 togs flera konkreta steg för att stärka relationen mellan EU och Kina. Utskottet anser, i likhet med regeringen och EU, att en starkt relation måste förväntas främja respekten för de mänskliga rättigheterna i Kina, ett område som fortsatt inger oro, inte minst i ljuset av förföljelse av dissidenter och fortsatta avrättningar. Utskottet värdesätter det meningsutbyte som kan äga rum inom ramen för människorättsdialogen men vill samtidigt understryka att EU fortsatt, när detta är påkallat, bör utfärda démarcher eller göra uttalanden i specifika frågor, inklusive i dödsstraffsfrågan.

Mot bakgrund av utskottets överväganden avstyrks motionerna 2008/09:U203 (v) yrkandena 1, 2 och 4–6, 2008/09:U277 (s), 2008/09:U303 (mp) yrkandena 1, 4 och 5, 2008/09:U349 (s) yrkande 94 och U340 (s) yrkande 85.

Thailand

Motionen

I den enskilda motionen U351 (mp) begärs att regeringen agerar genom EU och FN i fråga om situationen i Pattani i södra Thailand för att en dialog ska upprättas mellan regimen, oppositionen och den etniska mala-jiska minoriteten.

Utskottets överväganden

Oroligheterna i södra Thailand har snarare etnisk än religiös grund, enligt Utrikesdepartementets rapport Mänskliga rättigheter i Thailand 2007. Majoriteten av befolkningen i Thailands sydligaste provinser är muslimska malajer. Under många år har denna etniska grupp diskriminerats av det thailändska styret. Malajerna har varit kraftigt underrepresenterade i den lokala administrationen och fått mycket lite gehör för sina krav på t.ex. skolundervisning på sitt modersmål.

Konflikten i landets sydligaste provinser har rötter långt tillbaka i tiden och har gått i vågor. Den senaste fasen, som inleddes 2004, fortsätter utan att någon ljusning kan skönjas. Hittills har oroligheterna krävt uppskattningsvis 4 000 människoliv. Så gott som dagligen rapporteras om våldsatacker med dödlig utgång. Attackerna tycks ha blivit djärvare med tiden. Det finns inga tecken på att konflikten har internationella kopplingar eller att den skulle spridas utanför landets gränser.

Enligt organisationen Human Rights Watch har den thailändska regeringen tillåtit militären att fortsätta sina operationer i de södra delarna av landet under straffrihet. Inte någon medlem i säkerhetsstyrkorna har åtalats för att ha kränkt de mänskliga rättigheterna i provinserna Yala, Pattani

eller Narathiwat, detta trots uppmärksammade fall av tortyr och dödande. Enligt Human Rights Watch har regeringen misslyckats med att etablera en effektiv civil kontroll över militären och har inte heller förmått att granska hur militären genomfört långtgående säkerhetslagar. Statsmaktens övergrepp och hårdhänta taktik har av separatisterna i det lösa nätverket Barisan Revolusi Nasional-Koordinas utnyttjats för att rättfärdiga den egna användningen av våld och terror.

Konflikten i söder står högt på den thailändska regeringens dagordning. Regeringen inser att det inte går att nå en militär lösning på konflikten och eftersträvar att kanalisera finansiellt stöd till de berörda provinserna för att främja ekonomisk och social utveckling, detta utan att landets starka militärmakt ska ha ett avgörande inflytande över medelsströmmarna. Regeringen lade i slutet av 2009 fram förslag om att dess civila administrativa organ i södra delen av landet, Southern Border Province Administration Center, ska stå under premiärministerns och inte militärens kommando. Förslaget kräver parlamentets godkännande.

EU-ländernas ambassader i Thailand bevakar fortlöpande utvecklingen i Thailands sydligaste provinser och genomför också besök där. Det senaste besöket av EU-ländernas ambassadörer ägde rum i maj 2009, då även Thailands utrikesminister deltog. Det var första gången som ambassadernas företrädare åtföljdes av en regeringsföreträdare.

EU:s uppmärksamhet på konflikten kommer också till uttryck i form av stöd via stabilitetsinstrumentet (Instrument for Stability, IfS). Sedan 2008 har stöd lämnats till sex projekt i de sydligaste provinserna med icke-statliga organisationer för ett sammanlagt belopp på 3 miljoner euro. Två projekt har inriktats på frågan om ”tillgång till rättvisa”, tre projekt har avsett studier av exempel på autonomi inom EU och främjande av en ”informerad debatt” i thailändska massmedier. I ett sjätte projekt, som nyligen inletts, kommer uppgifter om våldet att analyseras. Måluppfyllelsen i de projekt som bedrivits bedöms vara god. I dagsläget pågår överväganden om EU ska lämna stöd via stabilitetsinstrumentet till en andra projektomgång.

Mot bakgrund av utskottets överväganden avstyrks motion *U351 (mp)*.

Övriga yrkanden

Utöver de yrkanden som behandlats tidigare i detta betänkande finns motionsvis framförda förslag som är identiska med eller i hög grad överensstämmer med yrkanden som utskottet behandlat tidigare under mandatperioden.

Utskottet har vid en genomgång funnit att i bilaga 2 angivna yrkanden inte kan vara aktuella för något tillkännagivande från riksdagen, varför de avstyrks. Mot denna bakgrund och utskottets tidigare överväganden avstyrker utskottet de aktuella yrkandena.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Inriktningsfrågor, punkt 1 (v, mp)

av Bodil Ceballos (mp) och Kalle Larsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2009/10:K355 yrkande 2, 2009/10:U273 yrkande 5, 2009/10:U276 yrkande 3 och 2009/10:U340 yrkande 26.

Ställningstagande

De mänskliga fri- och rättigheterna är universella och odelbara och inkluderar de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheterna (de s.k. ESK-rättigheterna). Vi kan inte acceptera någon inskränkning i dessa rättigheter med hänvisning till kultur, religion eller ideologi.

Det är angeläget att regeringens fokus i MR-frågor, som i dag endast gäller de medborgerliga och politiska rättigheterna, vidgas till att omfatta också ESK-rättigheterna. Fattigdomsbekämpningen är central. Utan mat i magen är det svårt att orka hävda sin yttrande- och mötesfrihet. I den ekonomiska krisens spår är det extra viktigt att ESK-rättigheterna får samma status som de medborgerliga och politiska rättigheterna. Till exempel skulle Sverige tydligt kunna stödja ett tilläggsprotokoll till konventionen om de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheterna.

Sverige ska vara ett land som står upp och stöder mänskliga rättigheter oavsett var, av vem och med vilket syfte de kränks. Sverige får aldrig tveka att driva även kontroversiella frågor, exempelvis om homo-, bi- och transsexuella personers rättigheter och om kvinnors rätt till sin egen kropp och sexualitet.

2. Företagens och staternas roll, punkt 2 (mp)

av Bodil Ceballos (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:U255 yrkande 3.

Ställningstagande

Miljöpartiet anser att regeringen ska verka för att det ställs sociala och miljömässiga krav på både svenska och europeiska bolags verksamheter i andra länder. Det räcker inte med frivilliga åtaganden från företagen i form av exempelvis Corporate Social Responsibility (CSR, företagens sociala ansvar). Vi anser att det behövs bindande regler, en uppfattning som vi inte är ensamma om.

Amnesty tog upp företagens ansvar i en av sina tio rekommendationer till det svenska EU-ordförandeskapet avseende mänskliga rättigheter. Det finns redan ett FN-ramverk för företag och mänskliga rättigheter som fokuserar på staternas skyldighet att skydda de mänskliga rättigheterna, företagens ansvar att respektera och tillämpa ”do no harm-principen” i samband med ekonomiska förbindelser samt vikten av att garantera kompensation till offer. Det är viktigt att EU-länderna lever upp till detta. Miljöpartiet anser i likhet med Amnesty att regeringen ska ta initiativ till ett rådsbeslut där EU bekräftar företagens och staternas roll och ansvar för att upprätthålla de mänskliga rättigheterna. Genom rekommendationen skulle de europeiska bolagen ges likvärdiga villkor.

3. SRHR-frågor, punkt 3 (s, v, mp)

av Kent Härstedt (s), Carin Runeson (s), Bodil Ceballos (mp), Olle Thorell (s), Ameer Sachet (s), Kalle Larsson (v) och Britta Rådström (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2009/10:U202 yrkande 8, 2009/10:U209 yrkande 9, 2009/10:U211 och 2009/10:U229.

Ställningstagande

Sverige, som starkt bidrog till framgångarna vid bl.a. den internationella befolkningskonferensen i Kairo 1994 och kvinnokonferensen i Peking 1995, måste fortsätta att vara ett föregångsland inom EU för kampen för mänskliga rättigheter inklusive de mänskliga rättigheter som rör sexualitet och reproduktion. I och med att Sverige länge varit en av de starkaste aktörerna inom området sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) finns på det internationella planet en förväntan på att Sverige ska agera för individens rätt att, oavsett var i världen han eller hon är född, kunna bestämma över sin kropp, sin sexualitet och sitt barnafödande. Sverige måste svara upp mot denna förväntan och på det internationella planet agera pådrivande tillsammans med andra konstruktiva krafter.

Inom EU bör Sverige verka för att unionen slår fast rätten till laglig och säker abort och att denna räknas som en grundläggande mänsklig rättighet som medlemsstaterna ska respektera på motsvarande sätt som bl.a. yttrande- och mötesfrihet och strejkrätt ska respekteras. EU bör dock inte utforma ett gemensamt regelverk för aborträtt. Lagstiftning på detta område sker bäst på nationell nivå.

Rätten till laglig och säker abort som kränks och inskränks i alldeles för hög utsträckning i Latinamerika. Av världens hårdaste abortlagstiftningar står nästan alla att finna i latinamerikanska länder. Siffror från FN visar att 97 % av världens länder har en lagstiftning som medger abort om detta skyddar kvinnans liv. Bara ett fåtal länder saknar lagstiftning som ger ett sådant skydd, och i princip alla dessa finns i Latinamerika. Sverige bör i såväl i bilaterala kontakter som via EU och FN agera för att varje latinamerikanskt land ska respektera den grundläggande mänskliga rättigheten att kvinnor ska ha tillgång till lagliga och säkra aborter.

4. Mänskliga rättigheter och klimatpolitik, punkt 4 (v, mp)

av Bodil Ceballos (mp) och Kalle Larsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:MJ468 yrkande 31.

Ställningstagande

De mänskliga rättigheterna kränks allvarligt till följd av klimatförändringarna. Kränkningarna gäller bl.a. rätten till vatten och utveckling.

Principer om de mänskliga rättigheterna kan utgöra ett kraftfullt verktyg för att skärpa beslut om reduktion av utsläppen av växthusgaser och anpassning till effekter av klimatförändringarna. Människorättsprinciperna och

lagtexterna måste skärpas, t.ex. genom rättighetströsklar, rättsprocesser och preciseringar av MR-principer som står i konflikt med principer i FN:s klimatkonvention. Regeringen bör tillsätta en utredning om hur principer om de mänskliga rättigheterna kan användas för att skärpa klimatpolitiska beslut.

5. Jerusalem, punkt 5 (mp)

av Bodil Ceballos (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:U337 yrkande 5.

Ställningstagande

Jerusalem ska enligt FN:s delningsplan från 1947 ha internationell status, vilket avspeglar platsens gränslösa religiösa betydelse. Enligt säkerhetsrådets resolution 478 (1980) är staten Israels annektering av östra Jerusalem olaglig och i strid med internationell rättsordning.

Sverige och EU bör verka för att Israel omedelbart avbryter expansionen i och kring östra Jerusalem.

Sverige bör, med stöd av Svenska kyrkan, Judiska Församlingen och Muslimska Samfundet i Sverige, fördöma den etniska och religiösa rensning som i dag sker i östra Jerusalem och främja de tre religionernas tillgång till sina heliga platser.

6. Riktlinjer för erkännande av stater, punkt 6 (mp)

av Bodil Ceballos (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:U270 yrkande 1.

Ställningstagande

När Sverige står inför situationen att erkänna en ny stat ska vi naturligtvis rätta oss efter de folkrättsliga regler som finns men vi ska inte tänja på tolkningen av dessa regler i den riktning vinden blåser för tillfället. Ett sätt är naturligtvis att be landet i fråga att anordna en folkomröstning – eventuellt i FN-regi. Att detta inte alltid är verkningsfullt är Västsahara ett tydligt exempel på. I fråga om Västsahara finns sedan många år ett beslut

om att anordna en folkomröstning samtidigt som förutsättningarna för att faktiskt låta västsaharierna få rösta om sin egen framtid verkar bli allt mindre, detta inte minst efter att en stor inflyttning av marockaner ägt rum under lika många år. Motsvarande situation ser vi i Tibet och i andra regioner i Kina.

Förutom att vila på de rent folkrättsliga reglerna, bör ett erkännande också baseras på ett antal frågeställningar, exempelvis följande:

1. Hur tar vi reda på befolkningens verkliga vilja?
2. Vilka får rösta eller delta i beslutsfattandet?
3. Kommer minoriteter att respekteras?
4. Kommer den nya staten att ha möjlighet att faktiskt utöva sin suveränitet?
5. Finns det andra godtagbara, eller bättre, former för att garantera folks självbestämmande utan att skapa nya gränser?

För att få tydligare och enhetligare bedömningar av hur Sverige ska ställa sig då stater utropar sin självständighet bör riktlinjer för erkännande av stater utarbetas.

7. Demokratiska republiken Kongo, punkt 9 (v, mp)

av Bodil Ceballos (mp) och Kalle Larsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:U208 yrkandena 3 och 4.

Ställningstagande

Vad gäller situationen i Demokratiska republiken Kongo bör Sverige i FN och EU dels kraftfullt verka för att FN:s rekommendationer om restriktioner mot politiker, militärer och affärsmän genomförs i praktiken, dels medverka till att stabilisera den bräckliga fred som förhandlats fram så att de fredsöverenskommelser som man enats om förverkligas i praktiken.

8. Eritrea, punkt 10 (s, v, mp)

av Kent Härstedt (s), Carin Runeson (s), Bodil Ceballos (mp), Olle Thorell (s), Ameer Sachet (s), Kalle Larsson (v) och Britta Rådström (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2008/09:U201, 2008/09:U330, 2008/09:U349 yrkande 35, 2009/10:U204 yrkande 8, 2009/10:U302, 2009/10:U310, 2009/10:U340 yrkande 35 och 2009/10:U341.

Ställningstagande

Sedan 2001 sitter den svenska medborgaren och journalisten Dawit Isaak fängslad i Eritrea utan rättgång och kontakt med omvärlden. Sveriges regering måste ta upp bristen på de mänskliga rättigheterna inklusive inskränkningarna av yttrandefriheten i bilaterala kontakter med företrädare för Eritrea och kräva att alla politiska fångar släpps fria och ett omedelbart frisläppande av Isaak. Även i kontakter via multilaterala organisationer måste Sverige kräva att Isaaks omedelbart släpps fri. Sveriges regering bör utse en hög företrädare med erforderlig kompetens och erfarenhet, som sänds till Eritrea för att sköta förhandlingar på plats i landet.

9. Etiopien, punkt 11 (s, v, mp)

av Kent Härstedt (s), Carin Runeson (s), Bodil Ceballos (mp), Olle Thorell (s), Ameer Sachet (s), Kalle Larsson (v) och Britta Rådström (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2009/10:U204 yrkande 7 och 2009/10:U228.

Ställningstagande

När Etiopiens styrande parti EPRDF, som leds av president Meles Zenawi, kom till makten 1991 fanns det förhoppningar om tydliga demokratiska framsteg och ökad respekt för de mänskliga rättigheterna. Förhoppningarna har långt ifrån infriats. Under Zenawis styre har brotten mot de mänskliga rättigheterna varit omfattande, bl.a. har möjligheten för frivilligorganisationer och utländska NGO:er att verka i landet kraftigt begränsats. Förbindel-

serna med Eritrea har väsentligt försämrats, och Etiopiens invasion i Somalia julen 2006 resulterade i en humanitär katastrof. Även konflikterna inom Etiopien har ökat genom regimen övertagande mot bl.a. oromofolket och befolkningen i Ogadenprovinsen i landets östra del.

Det senaste nationella valet i Etiopien hölls 2005. När röstsammanräkningen visade på framgångar för de två oppositionspartierna CUD och UEDF valde regimen att avbryta röstsammanräkningen, oppositionens protester slogs ned brutalt och flera oppositionsledare fängslades. I lokalvalen i april 2008 förhindrades oppositionen i stort sett att delta och regeringspartiet EPRDF vann 99 % av mandatet. Följderna av 2005 års val påverkar fortfarande situationen vad gäller de mänskliga rättigheterna i Etiopien, och det finns anledning till stor vaksamhet inför valet i maj 2010.

Trots att Etiopien i dag är en starkt auktoritär stat som bidrar till att destabilisera Afrikas horn har världssamfundet endast i begränsad utsträckning riktat kritik mot landets brott mot de mänskliga rättigheterna. Detta får betraktas som en konsekvens av att Etiopien lyckats etablera sig som en regional allierad till flera stormakter. Sverige bör kraftfullt uppmärksamma de omfattande brotten mot de mänskliga rättigheterna i Etiopien såväl i sina bilaterala kontakter med regimen som i EU och FN. Sverige bör också agera för ett frigivande av den fängslade oppositionsledaren Birtukan Mideksa och alla andra politiska fångar.

10. Senegal, punkt 12 (v, mp)

av Bodil Ceballos (mp) och Kalle Larsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:U204 yrkande 5.

Ställningstagande

Senegal är ett av de politiskt och ekonomiskt viktigaste länderna i Västafrika. Demokratiska framsteg har skett i landet men det behövs en mer rättvis fördelning av landets resurser och en ökad respekt för de mänskliga rättigheterna. Senegal är också skådeplatsen för en av Afrikas längsta, men samtidigt kanske mest bortglömda, konflikter. Sedan början av 1980-talet har krav rests på ökat självstyre i landets södra del, Casamanceområdet. Väpnade strider har ägt rum sedan 1990 med internflyktingar som följd. Grannländerna Guinea-Bissau, och tidvis även Gambia, har dragits in i konflikten som därigenom påverkat hela regionen negativt. Åtskilliga fredsavtal har undertecknats, men den pågående fredsprocessen är ytterst bräcklig, och rapporterna om stridigheter och brutna löften är många. Världssamfundet bör engagera sig för att stärka fredsprocessen i Casamance och för-

hindra att konflikten blossar upp igen. Sverige bör inom EU och FN ta initiativ med denna innebörd. Tyvärr har Sverige förhållit sig passivt till konflikten i Casamance, och i utskottsmajoritetens text saknas den politiska viljan att bryta denna passivitet.

11. Honduras, punkt 14 (v, mp)

av Bodil Ceballos (mp) och Kalle Larsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:U202 yrkande 6.

Ställningstagande

Det tydligaste bakslaget på många år för demokratin och de mänskliga rättigheterna i Latinamerika var den militära statskuppen i Honduras i juni 2009 då den demokratiskt valda presidenten Manuel Zelaya avsattes. Kuppen väcker minnen från tidigare decenniers militärdiktaturer i Latinamerika och påminner om att det inte går att ta de demokratiska framstegen i Latinamerika för givna.

I en demokrati får politiker som gör fel chansen att förklara sig i en rättssäker process, och om folket så önskar röstas personen bort i kommande val. Avsättningen av Zelaya stred mot demokratins grundprinciper. EU:s agerande har inte varit tillfredsställande och Sverige har som ordförandeland i EU andra halvåret 2009 inte utnyttjat möjligheten att tydligt försvara demokratin i Honduras. Sverige borde inom ramen för EU och FN ha agerat för att riktade sanktioner infördes mot de ansvariga. Vi är också starkt kritiska mot att Sverige erkände presidentvalet den 29 november 2009, som arrangerades av kuppregeringen i strid mot Tegucigalpa/San José-avtalet.

12. Nicaragua, punkt 15 (s, v, mp)

av Kent Härstedt (s), Carin Runeson (s), Bodil Ceballos (mp), Olle Thorell (s), Ameer Sachet (s), Kalle Larsson (v) och Britta Rådström (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2008/09:U349 yrkande 99 och 2009/10:U340 yrkande 91.

Ställningstagande

Nicaragua har fått stöd från Sverige ända sedan sandinistrevolutionen 1979. Riksdagen beslutade 1982 att Nicaragua skulle bli ett av Sidas programländer. Långsiktiga biståndsprojekt startades, framför allt inom gruvdriften, skogsbruket och energiområdet. I början av 1990-talet bytte utvecklingssamarbetet fokus och allt fler hjälpinsatser kom att handla om demokratistöd och reformering inom den offentliga förvaltningen.

Nicaragua är Latinamerikas näst fattigaste land efter Haiti. Nästan var tredje person är undernärdd, och mer än var femte person saknar tillgång till rent vatten, enligt FN:s barnfond Unicef. Kvinnor och barn på landsbygden är särskilt utsatta. Hälsovården är bristfällig och barna- och mödradödligheten är hög. Enligt en rapport från Sida är Nicaragua det land i Latinamerika där kvinnomisshandel inklusive sexuellt våld är mest vanligt förekommande.

Jämställdhet har alltid varit en viktig fråga i det svenska utvecklingssamarbetet. Sverige måste fortsätta att vara en stark röst i SRHR-frågor, och detta måste även innefatta förhållandena i Latinamerika. I Nicaragua, där kvinnor diskrimineras på många sätt, har Sverige bidragit till ett antal större insatser för att öka jämställdheten, men mycket återstår att göra.

Nicaraguas redan stränga abortlagstiftning skärptes ytterligare 2006, och landet har nu världens hårdaste abortlag. Lagen tillåter inte ens abort om kvinnans liv är i fara, eller om en ung flicka blivit gravid efter sexuella övergrepp. Om en abort äger rum riskerar såväl kvinnan som läkaren som utför aborten fängelse i två respektive tre år.

Sverige bör bredda, fördjupa och förstärka samarbetet med Latinamerika och utöka vår diplomatiska närvaro i regionen. En regionstrategi för samarbetet med Latinamerika bör tas fram. Med tanke på den rådande situationen i Nicaragua bör Sverige fortsätta sitt engagemang för utvecklingen i landet, inte minst vad gäller kvinnornas situation. Sverige måste visa solidaritet med dem som lever under förtryck. Kvinnors och hbt-personers rättigheter måste ha en självklar plats på vår utrikespolitiska dagordning.

13. USA, punkt 16 (s, v, mp)

av Kent Härstedt (s), Carin Runeson (s), Bodil Ceballos (mp), Olle Thorell (s), Ameer Sachet (s), Kalle Larsson (v) och Britta Rådström (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2007/08:U349 yrkande 30 och 2008/09:U287.

Ställningstagande

De mänskliga rättigheterna kränks i det amerikanska fångsläget Guantánamo. För alla regeringar som säger sig sätta skyddet av de mänskliga rättigheterna högst på sin dagordning bör det vara självklart att kräva lagrets omedelbara stängning. Den som gör anspråk på att vara en stark röst för mänskliga rättigheter måste också våga tala klarspråk med stormakterna. Att världens enda kvarvarande supermakt öppet och medvetet kränker de mänskliga rättigheterna har försvårat arbetet för de mänskliga rättigheterna i världen. Auktoritära stater har, på samma sätt som USA, kunnat legitimera sina övergrepp med hänvisning till säkerhet och hot från terrorism.

Vi beklagar att Sveriges utrikesminister varken i årets eller i fjolårets utrikespolitiska deklaration med ett ord nämnt Guantánamo. Samtidigt hävdar regeringen att Sverige ska vara en tydlig röst i världen för de mänskliga rättigheterna och att regeringen höjer ambitionen på detta område. Vi anser att Sverige ska vara en tydlig och konsekvent röst för de mänskliga rättigheterna, oavsett var, när eller med vilka motiv de kränks. I konsekvens med detta bör Sverige agera för en stängning av fångsläget Guantánamo och för att en sådan kan komma till stånd under 2010.

14. Kina, punkt 17 (s, v, mp)

av Kent Härstedt (s), Carin Runeson (s), Bodil Ceballos (mp), Olle Thorell (s), Ameer Sachet (s), Kalle Larsson (v) och Britta Rådström (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2008/09:U203 yrkandena 1, 2 och 4–6, 2008/09:U277, 2008/09:U303 yrkandena 1, 4 och 5, 2008/09:U349 yrkande 94 och 2009/10:U340 yrkande 85.

Ställningstagande

Vi förespråkar en utrikespolitik som tar sin utgångspunkt i solidaritet, och där Sverige konsekvent reagerar och agerar när de mänskliga rättigheterna kränks, och som bygger på att de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheterna respektive de medborgerliga och politiska rättigheterna är odelbara och ömsesidigt beroende. En måttstock måste användas för de mänskliga rättigheterna, oavsett om brott mot dessa begås av USA, Etiopien, Nordkorea, Burma, Zimbabwe eller Kina.

En solidarisk utrikespolitik är en utrikespolitik som tydligt försvarar rätten att organisera sig fackligt. Detta är en grundläggande mänsklig rättighet och en förutsättning för ekonomisk rättvisa.

I Kina råder stor brist på respekt för de mänskliga rättigheterna. Tvångsförflyttningar, fängslande av oliktankande, stora brister i yttrandefriheten, dödsstraff för en mängd olika brott och negativ särbehandling av minoriteter som uigurer och tibetaner är alla exempel på detta.

Sedan de ekonomiska reformerna startade i Kina har landet under de senaste 25–30 åren lyckats lyfta hundratals miljoner människor ur fattigdom. Mellan 1996 och 2001 stod Kina för mer än hälften av minskningen av antalet fattiga i världen. Samtidigt finns också gigantiska utmaningar som följer i den ekonomiska utvecklingens spår: rovdriftskapitalism, utnyttjande av arbetskraft under slavliknande förhållanden, miljöförstörelse och korruption är några exempel. Det ökade välståndet har inte kommit alla till del. Klyftorna har växt.

Nu när Kina blir ekonomiskt starkare och därmed kommer att spela en större roll på den globala scenen, är det viktigt att vi inte bara ser Kina som en gigantisk marknad för svenska produkter. Vi måste i alla våra kontakter med Kina föra fram vår ståndpunkt om mänskliga rättigheter och demokrati och fortsätta arbetet för att företag tar ett större socialt ansvar och att fackliga rättigheter utvecklas, vilket skulle leda till politiska förändringar. Vi bedömer att dialog, kontakter och ekonomisk utveckling kommer att bidra till ett mer demokratiskt Kina som respekterar de mänskliga rättigheterna.

Vi vill också framhålla betydelsen av att svenska företag som är verksamma i Kina medverkar till att främja de mänskliga rättigheterna. Sveriges regering bör agera för att dessa företag dels tar ett större ansvar för dialogen mellan vårt land och Kina om respekten för de mänskliga rättigheterna, dels uppträder konsekvent och i överensstämmelse med Sveriges MR-politik i sina kontakter med kinesiska myndigheter och företag. Regeringen bör också verka för att svenska företag som är verksamma i Kina uppträder som mönsterarbetsgivare när det gäller arbetstider, arbetsmiljö, lönesättning och fackliga rättigheter.

Vad gäller yttrandefriheten i Kina skedde vissa lättnader av restriktionerna för utländska journalister inför OS 2008. Dessa lättnader gällde dock inte inhemska journalister. Öppenheten från den kinesiska regimen i samband med den jordbävingskatastrof som drabbade västra Kina i maj 2008 var också ett trenderbrott. Dessa exempel är i och för sig glädjande, men det är en lång väg kvar innan press- och yttrandefriheten respekteras i Kina. Sveriges regering bör i dialoger med Kina ta upp yttrande- och tryckfriheten.

Förtrycket mot oliktankande och människorättsaktivister fortsätter med oförminskad styrka. Förföljelsen av uigurer fortsätter. I Tibet förnekas tibetanerna bl.a. sina rättigheter att utöva sin religion. Sveriges regering bör verka för att nationella minoriteters kulturella, språkliga och religiösa rättigheter i Kina förverkligas. Likaså bör regeringen agera för ett avskaffande av dödsstraffet i Kina och för offentliggörande av alla uppgifter om dödsdomar och avrättningar i landet. Dödsstraff är inte värdigt något samhälle och ska alltid fördömas.

15. Thailand, punkt 18 (mp)

av Bodil Ceballos (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:U351.

Ställningstagande

Läget beträffande de mänskliga rättigheterna i södra Thailand är alarmrande. Det förekommer våld sanktionerat av statsmakten, inklusive tortyr, försvinnanden, politiska mord samt avrättningar utan föregående rättsliga prövningar, utan att detta leder till några som helst statliga utredningar i efterhand.

Mer än 3 500 dödsfall har rapporterats från oberoende människorättsorganisationer sedan undantagstillstånd infördes i de södra delarna av Thailand 2004. Armén fick då fria händer, vilket fick landets orättvisa behandling av den etniska malajiska och muslimska minoriteten att framstå än tydligare och konflikten har sedan 2004 vuxit markant. Södra Thailands befolkning befinner sig i ett mycket svårt läge och regeringens beväpning, stöd och rekrytering av buddhistiska paramilitärer i området hotar att långsiktigt utvecklas till ett fullskaligt etniskt krig.

Sveriges regering bör agera genom EU och FN för en dialog mellan regimen, oppositionen och den etniska minoriteten. Om det ska kunna ske en ekonomisk utveckling i regionen måste våldet upphöra och förtroendeingivande insatser genomföras. Den thailändska regeringen måste tillmötesgå anspråken från den etniska minoriteten om ökad demokrati, fred och uppfyllande av de mänskliga rättigheterna inklusive rätten att få uttrycka den egna kulturen, utöva den muslimska religionen, använda det malajiska språket och få styra regionen på liknande villkor som andra regioner i landet.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Motion från allmänna motionstiden hösten 2007

2007/08:U349 av Veronica Palm m.fl. (s):

30. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Guantánamofängelset ska stängas.
31. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om diplomatiska garantier.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2008

2008/09:U201 av Cecilia Wigström i Göteborg m.fl. (fp, c, kd, m, mp, v):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Dawit Isaaks situation bör uppmärksammas.

2008/09:U203 av Hans Linde m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen i dialoger med Kina bör ta upp en diskussion om yttrande- och tryckfrihet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att nationella minoriteters kulturella, språkliga och religiösa rättigheter förverkligas.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att den svenska regeringen ska verka för att svenska multinationella företag undertecknar globala ramavtal för att förbättra situationen för kinesiska arbetare.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att den svenska regeringen bör verka för att svenska företag tar ett större ansvar för dialogen mellan Kina och Sverige i frågan om respekten för mänskliga rättigheter.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att den svenska regeringen bör verka för att svenska företag i sina kontakter med kinesiska myndigheter och företag uppträder konsekvent och i överensstämmelse med den allmänna svenska politiken när det gäller mänskliga rättigheter.

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör agera för att svenska företag i Kina ska uppträda som mönsterarbetsgivare när det gäller arbetstider, arbetsmiljö, lönesättning och fackliga rättigheter.

2008/09:U208 av Hans Linde m.fl. (v):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige i FN och EU på ett kraftfullt sätt måste verka för att de restriktioner mot politiker, militärer och affärsmän som FN rekommenderar genomförs i praktiken.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige i FN, EU och andra internationella sammanhang bör medverka till att stabilisera den bräckliga fred som har förhandlats fram så att de fredsöverenskommelser som man enats om förverkligas i praktiken.

2008/09:U217 av Luciano Astudillo (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att agera för att kritisera de bristande rättsprocesserna för de fängslade på Guantánamo.

2008/09:U225 av Bodil Ceballos m.fl. (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att agera för att få stopp på det våld som pågår i Bolivia.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge stöd åt den demokratiska utvecklingen i Bolivia.

2008/09:U263 av Göran Persson i Simrishamn och Christer Adelsbo (båda s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen vad som anförs i motionen om att verka för att villkorlösa förhandlingar inleds mellan den tibetanska exilregeringen och Kinas regering.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen vad som anförs i motionen om att informera om kränkningar av de mänskliga rättigheterna i Tibet och verka för en förbättring av situationen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen vad som anförs i motionen om att påverka Kina till att respektera det tibetanska folkets rätt att bevara sin kultur och sina religiösa traditioner.

2008/09:U271 av Magdalena Streiffert (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att mänskliga rättigheter bör följas i Kambodja.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att den utbredda korruptionen i Kambodja bör bekämpas.

2008/09:U277 av Thomas Bodström (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om mänskliga rättigheter i Kina.

2008/09:U278 av Thomas Bodström (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om mänskliga rättigheter i Burma.

2008/09:U286 av Göran Persson i Simrishamn m.fl. (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att genom EU och FN göra påstötningar för en mer human situation i Zimbabwe.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att genom EU och FN påverka grannländerna att noga följa händelseutvecklingen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stödja grupper i landet som försöker föra en politisk talan.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att de biståndsgrupper som finns också ges möjlighet till ett betydelsefullt arbete.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att till Sverige bjuda in representanter för (den tidigare) oppositionen.

2008/09:U287 av Urban Ahlin m.fl. (s, v, mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stänga Guantánamobasen.

2008/09:U295 av Magdalena Streijffert m.fl. (s, v, mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett forum för bättre koordinering av olika länders och forums inställning gentemot Burma.

2008/09:U303 av Peter Rådberg m.fl. (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om den bristande respekten för mänskliga fri- och rättigheter i Kina.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige måste verka för att användningen av dödsstraffet i Kina upphör.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige måste verka för att tortyren av oliktankande i Kina upphör.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige måste verka för att politiska fångar i Kina friges och att förföljelsen av oppositionella samt religiösa personer upphör.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om de mänskliga rättigheternas universalitet.

2008/09:U327 av Cecilia Wigström i Göteborg och Karin Granbom Ellison (båda fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om den allvarliga situationen för mänskliga rättigheter i Vitryssland.

2008/09:U330 av Maryam Yazdanfar och Anders Ygeman (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Dawit Isaaks situation bör uppmärksammas.

2008/09:U333 av Annelie Enochson m.fl. (kd, c, m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige i dialogen mellan Sverige och Kina fortsättningsvis ska verka för att de mänskliga rättigheterna respekteras fullt ut för uigurer och alla andra etniska och religiösa grupper i den autonoma regionen Xinjiang i Kina.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige i sina utrikespolitiska kontakter ska kräva att Kinas hundratals miljoner religiöst troende får möjlighet till verklig religionsfrihet och mötesfrihet.

2008/09:U345 av Luciano Astudillo (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör ha en tydlig och konsekvent strategi för att verka för en förhandlad politisk lösning på den colombianska interna väpnade konflikten samt bidra till en ökad respekt för de mänskliga rättigheterna i landet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att EU:s bistånd till Colombia på ett tydligt sätt inriktas på att garantera sanning, rätt-

visa och gottgörelse till offren för det paramilitära våldet samt att EU:s biståndsmedel inte används till att framtvinga försoningsprocesser som saknar stabil grund i dessa rättigheter.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att frågan om MR-övergrepp och de fackligt aktivas situation i Colombia på ett adekvat sätt tas upp i de nu pågående associationsavtalsförhandlingarna mellan EU och CAN-länderna.

2008/09:U348 av Kent Olsson m.fl. (m, c, fp, kd, v, mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att arbeta för en fredlig lösning för Tibet och se till att mänskliga rättigheter efterlevs.

2008/09:U349 av Urban Ahlin m.fl. (s):

35. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om enskilda fall och Dawit Isaak.
68. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Afrikapolitiken, ett samarbete i förändring.
76. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om säkerhet och konflikter under Afrikaavsnittet.
77. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Darfur.
78. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Somalia.
79. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Somaliland.
81. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Zimbabwe.
82. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Eritrea.
91. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om demokrati, mänskliga rättigheter och jämställdhet i Asien.
94. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Kina.
95. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Colombia.
96. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Brasilien.
97. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Chile.
98. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Kuba.

99. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Nicaragua.
100. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Centralamerika.

2008/09:U354 av Mikael Oscarsson (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förbrytelseerna mot de mänskliga rättigheterna i Kina.

2008/09:U358 av Gunnar Axén och Dan Kihlström (m, kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sveriges regering i EU och FN bör verka för att Taiwan ska kunna delta i och bidra till FN och dess underorganisationer.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utveckla Sveriges diplomatiska förbindelser med Taiwan.

2008/09:U359 av Gunnar Axén och Finn Bengtsson (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige aktivt bör ta ställning för att Taiwan ska upptas som observatör i WHO.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2009

2009/10:K355 av Désirée Pethrus Engström m.fl. (kd):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige med all kraft ska främja mänskliga rättigheter i utrikespolitiken.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige med all kraft ska medverka i forum som diskuterar mänskliga rättigheter och kulturella skillnader.

2009/10:Ju415 av Annelie Enochson och Eva Johnsson (båda kd):

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa nolltolerans för köp av sexuella tjänster för biståndsanställda och militär personal som arbetar inom internationella organisationer som Sida, FN, OSSE och EU.

2009/10:U202 av Hans Linde m.fl. (v):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige som enskilt land, som medlem i såväl EU som FN, ska kräva att den colombianska regeringen ska uppfylla sin skyldighet att garantera säkerheten och de mänskliga rättigheterna för sin befolkning.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige inom ramen för EU och FN bör agera för riktade sanktioner mot de ansvariga för militärkuppen i Honduras.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige som enskilt land, som medlem i såväl EU som FN, bör agera för att varje latinamerikanskt land ska respektera den grundläggande mänskliga rättigheten att kvinnor ska ha tillgång till lagliga och säkra aborter.

2009/10:U204 av Hans Linde m.fl. (v):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör ta initiativ inom ramen för EU och FN för att uppmärksamma konflikten i södra Senegal.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige kraftfullt ska uppmärksamma de omfattande brotten mot de mänskliga rättigheterna i Etiopien i sina bilaterala kontakter med regimen i såväl FN som EU.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige i alla kontakter med Eritrea, bilateralt och genom multilaterala organisationer, måste kräva Dawit Isaaks omedelbara frisläppande.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige i FN och i andra internationella forum måste verka för att vapenembargot mot Somalia också efterlevs i praktiken.

2009/10:U208 av Bodil Ceballos m.fl. (mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att underteckna tilläggsprotokollet till ESK-konventionen.

2009/10:U209 av Lars Ohly m.fl. (v):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige i FN bör verka för en konvention om avskaffande av all diskriminering på grund av sexuell läggning eller könsidentitet.

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige i FN-sammanhang bör verka för att mandatet för FN:s råd för mänskliga rättigheter även ska inkludera sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter såväl som rätten att uttrycka sin sexualitet och könsidentitet.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige inom ramen för EU ska verka för att rätten till laglig och säker abort ska betraktas som en grundläggande mänsklig rättighet.

2009/10:U211 av Barbro Westerholm (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Sveriges insatser för säkra aborter för kvinnor i världen.

2009/10:U220 av Annelie Enochson (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör vidta varje möjlig åtgärd för att verka för frigivandet av israelen Gilad Shalit.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör vidta varje möjlig åtgärd för att säkerställa att internationella Röda Korset bereds tillfälle att besöka Gilad Shalit.

2009/10:U228 av Carina Hägg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om de mänskliga rättigheterna i Etiopien.

2009/10:U229 av Carina Hägg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om sexuell och reproduktiv hälsa.

2009/10:U237 av Mikael Oscarsson (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om FN:s råd för mänskliga rättigheter.

2009/10:U243 av Aleksander Gabelic (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om bildandet av ett FN-råd.

2009/10:U244 av Lennart Sacrédeus (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om arbetet i Norden, EU och världen för att förbättra troende personers situation.

2009/10:U245 av Lennart Sacrédeus och Mikael Oscarsson (båda kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att religionsfrihet tydligt ska lyftas fram i utrikespolitiken.

2009/10:U247 av Fredrik Lundh Sammeli (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att ratificeringen av konventioner efterföljs av handling.

2009/10:U250 av Kent Olsson m.fl. (m, kd, c, fp, v, mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att arbeta för en fredlig lösning för Tibet och se till att mänskliga rättigheter respekteras.

2009/10:U255 av Bodil Ceballos m.fl. (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att verka för att det ställs sociala och miljömässiga krav på svenska bolags verksamheter i länder utanför EU.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att i EU driva att sociala och miljömässiga krav ska ställas på bolag i EU:s verksamheter i länder utanför EU.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ta initiativ till ett rådsbeslut där EU bekräftar företagets och staternas roll och ansvar för att upprätthålla mänskliga rättigheter.

2009/10:U258 av Carina Ohlsson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kvinnor i krig.

2009/10:U259 av Carina Ohlsson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Kvinnokommissionen 2009.

2009/10:U263 av Dan Kihlström m.fl. (kd):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utbildningsinsatser för att öka kunskapen och kannedomen om FN:s förklaringar och deklARATIONER om mänskliga rättigheter.

2009/10:U265 av Elisabeth Svantesson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att genomföra en aktiv integrering av religionsfrihetsfrågor i utrikespolitiken och utvecklingssamarbetet.

2009/10:U267 av Barbro Westerholm (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Sveriges internationella arbete för att förmå andra länder att avskaffa reserestriktioner för hivpositiva.

2009/10:U270 av Bodil Ceballos och Peter Rådberg (båda mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utarbeta riktlinjer för hur Sverige ska ställa sig då stater utropar sin självständighet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att följa FN:s konvention om medborgerliga och politiska rättigheter (ICCPR), ILO-konvention nr 169 om skydd för ursprungs- och stamfolkens rättigheter samt Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att arbeta för ökad regional integration.

2009/10:U273 av Hans Linde m.fl. (v):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska vara ett land som står upp och stöder mänskliga rättigheter oavsett var, av vem och med vilket syfte de kränks.

2009/10:U274 av Lars Elinderson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av internationella konventioner om personer med dubbelt medborgarskap.

2009/10:U276 av Bodil Ceballos m.fl. (mp):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att regeringens fokus på de mänskliga rättigheterna även innefattar ESK-rättigheterna (ekonomiska, sociala och kulturella).

2009/10:U277 av Eva Flyborg m.fl. (fp):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör stödja den rekommendation som lämnats till FN:s säkerhetsråd hösten 2002 om att inrätta en internationell kommission om våld mot kvinnor.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att våldtagna kvinnor som blir utfrusna från samhället bör kunna få status som flyktingar precis som människor som förföljs för sin tro, politiska åsikt eller sexuella läggning.

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör arbeta för att systematiskt våldtagna kvinnor ska kunna kräva skadestånd av den stat som beordrat eller underlåtit att avstyra sådana övergrepp.

2009/10:U282 av Annelie Enochson (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att religionsfrihetsfrågorna ska vara en aktiv del i utrikespolitiken och i utvecklingssamarbetet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att UD och Sida ska inhämta och fördjupa kunskapen om religionsfrihetens roll i demokratisering och utveckling.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ta fram strategier och handlingsplaner för att religionsfrihetsfrågor ska integreras i den multilaterala och bilaterala utrikespolitiken och i utvecklingssamarbetet.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att i utformningen och genomförandet av strategier och handlingsplaner för religionsfrihet bör UD och Sida ta vara på det civila samhället och i synnerhet trosbaserade rörelser som informationskällor och kanaler för stöd till religionsfrihet och främjande av interreligiös dialog i samarbetsländer.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att UD och svenska ambassader ska bedöma religionsfrihetssituationen i länderna som Sverige har bilaterala relationer med samt försvara religionsfriheten i offentlig diplomati.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige på FN-nivå aktivt bör motverka försök att relativisera mänskliga rättigheter och bygga allianser för att stoppa ansatserna att inkorporera smädelse av religion i systemet med mänskliga rättigheter.

2009/10:U283 av Annelie Enochson (kd):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att avveckla Unwra och överföra administrationen av de palestinska flyktingarna till UNHCR.

2009/10:U284 av Allan Widman och Ulf Nilsson (båda fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inrätta en angränsande zon utanför svenskt sjöterritorium.

2009/10:U285 av Désirée Pethrus Engström (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om prioriterade frågor i utvärderingen av EU:s borttagna sanktioner mot Kuba.

2009/10:U292 av Finn Bengtsson och Ulrika Karlsson i Uppsala (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en skärpning av Sveriges relationer till Kuba i syfte att kunna leva upp till de överenskomna målsättningarna för vår bilaterala utrikespolitik i detta sammanhang.

2009/10:U294 av Anita Brodén (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att regeringen fortsätter att sprida information om FN:s förklaringar om de mänskliga rättigheterna.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en ökad dialog och utökad information för att också tydliggöra samhällsmedborgarnas och samhällets skyldigheter.

2009/10:U297 av Anita Brodén (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att ansträngningar görs för att uppnå konsensus för en ratificering av tilläggsprotokollet till ESK-konventionen.

2009/10:U298 av Thomas Bodström (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om mänskliga rättigheter i Burma.

2009/10:U301 av Carina Hägg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om könsstympling.

2009/10:U302 av Maryam Yazdanfar och Luciano Astudillo (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Dawit Isaaks situation bör uppmärksammas.

2009/10:U305 av Désirée Pethrus Engström (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att verka för mänskliga rättigheter i Kina och Tibet.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att verka för en enhetlig linje inom EU gällande Tibet.

2009/10:U307 av Jan R Andersson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att vidta åtgärder för att påverka länder som nekar hiv/aids-smittade visum.

2009/10:U310 av Tone Tingsgård och Thomas Östros (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att Dawit Isaak släpps fri och tillåts återvända till sitt hemland.

2009/10:U312 av Ulf Holm (mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en FN-konferens om mansrollen och om åtgärder för att stimulera män att delta i jämställdhetsarbetet.

2009/10:U315 av Annelie Enochson m.fl. (kd, c, m, fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige fortsättningsvis i dialogen mellan Sverige och Kina bör verka för att de mänskliga rättigheterna respekteras fullt ut för uigurer och alla andra etniska och religiösa grupper i den autonoma regionen Xinjiang i Kina.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige i sina utrikespolitiska kontakter bör kräva att Kinas hundratals miljoner religiöst troende får möjlighet till verklig religionsfrihet och mötesfrihet.

2009/10:U317 av Annelie Enochson och Inger René (kd, m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att arbeta för ett erkännande av Ashrafinvånarnas grundläggande rättigheter och rätt till skydd i enlighet med den fjärde Genèvekonventionen.

2009/10:U320 av Göran Persson i Simrishamn m.fl. (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stöta på FN och EU för mer humanitärt stöd till Zimbabwe.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att de biståndsgrupper som finns också bör ges möjlighet till ett betydelsefullt arbete.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att genom EU påverka grannländerna att noga följa händelseutvecklingen.

2009/10:U322 av Fredrik Malm m.fl. (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en samordnad politik för att värna det kurdiska folkets rättigheter.

2009/10:U328 av Ulrika Carlsson i Skövde och Maria Kornevik Jakobsson (båda c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska arbeta för att sprida de positiva resultat som Sveriges lagstiftning mot barnaga har visat.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att vi bör använda våra erfarenheter för att sätta tryck på andra länder att förbjuda barnaga.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige också inom det svenska utvecklingsarbetet särskilt bör verka för att barnaga förbjuds i alla länder.

2009/10:U331 av Annelie Enochson (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige i internationella sammanhang ska verka för att den etniska diskrimineringen av assyrier/kaldéer/syriar i deras hemländer förs upp på FN:s och EU:s dagordningar.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige erkänner assyrier/kaldéer/syriar som ett folk.

2009/10:U332 av Annelie Enochson (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en aktiv svensk Belaruspolitik med inriktning på stöd för demokrati och mänskliga rättigheter.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om de försvunna politikerna.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om bristen på föreningsfrihet i Belarus.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett aktivt svenskt agerande för ett avskaffande av paragraf 193 i Belarus.

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett aktivt svenskt agerande inom ramen för det östliga partnerskapet för att upprätthålla kravet på en demokratisering av Belarus.

2009/10:U333 av Gunnar Axén och Finn Bengtsson (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige aktivt bör ta ställning för att Taiwan ska upptas som observatör i WHO.

2009/10:U334 av Gunnar Axén och Dan Kihlström (m, kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sveriges regering i EU och FN bör verka för att Taiwan ska kunna delta i och bidra till FN och dess underorganisationer.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utveckla Sveriges diplomatiska förbindelser med Taiwan.

2009/10:U337 av Max Andersson m.fl. (mp):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett svenskt initiativ för bevarandet av världskulturarv och religionsfrihet i Jerusalem.

2009/10:U340 av Urban Ahlin m.fl. (s):

23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 3.6 Företagens ansvar.
26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 4 Mänskliga rättigheter.
27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 4.1 Regelverk kring mänskliga rättigheter.
28. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 4.2 Dödsstraff och tortyr.
29. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 4.3 Mänskliga rättigheter i arbetslivet.
32. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 4.6 Situationen för minoriteter.
33. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 4.7 Hbt-personers rättigheter.
35. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 4.9 Enskilda fall och Dawit Isaak.
36. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 4.10 FN:s råd för mänskliga rättigheter.

37. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 4.11 Internationella brottmålsdomstolen.
38. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 4.12 Skyldigheten att skydda.
39. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 4.13 Barn i världen.
40. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 5 FN och folkrätten.
72. Riksdagen tillkännager för regeringen för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 10.9 Darfur.
74. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 10.11 Zimbabwe.
75. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 10.12 Eritrea.
82. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 12.1 Demokrati, mänskliga rättigheter och jämställdhet.
85. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 12.4 Kina.
87. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 13.1 Colombia.
89. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 13.3 Mexiko.
90. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 13.4 Kuba.
91. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 13.5 Nicaragua.

2009/10:U341 av Cecilia Wigström i Göteborg m.fl. (fp, v, m, kd, mp, c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Dawit Isaaks situation bör uppmärksammas.

2009/10:U342 av Kent Olsson m.fl. (m, fp, kd, c, mp, v):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att arbeta för en fredlig lösning för Tibet och se till att mänskliga rättigheter efterlevs.

2009/10:U343 av Börje Vestlund m.fl. (s):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett ökat svenskt engagemang i hbt-frågorna inom FN-systemets ram.

2009/10:U351 av Mehmet Kaplan (mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att den svenska regeringen agerar genom EU och FN om situationen i Patani, södra Thailand.

2009/10:Sf211 av Kalle Larsson m.fl. (v):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör avsluta sitt medlemskap i IOM.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att FN:s flyktingkommissariat bör finansieras via FN:s budget med treåriga anslag.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utvidgning av FN:s flyktingkommissariats mandat till att inkludera internflyktingar.

2009/10:MJ468 av Lars Ohly m.fl. (v):

31. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning om hur principer om mänskliga rättigheter kan användas för att skärpa klimatpolitiska beslut.

2009/10:A443 av Birgitta Ohlsson m.fl. (fp):

20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en FN-konvention mot diskriminering på grund av sexuell läggning eller könsidentitet.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en internationell deklaration mot förtryck på grund av sexuell läggning och könsidentitet.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om hbt-organisationers roll i FN-systemet.
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om uppmärksammande av hbt-frågor i UNDP.

BILAGA 2

Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet i förslagspunkt 19

Motion	Motionärer	Yrkanden
19. Övriga frågor		
2008/09:U203	Hans Linde m.fl. (v)	3
2008/09:U217	Luciano Astudillo (s)	
2008/09:U263	Göran Persson i Simrishamn och Christer Adelsbo (båda s)	1–3
2008/09:U271	Magdalena Streijffert (s)	1 och 2
2008/09:U278	Thomas Bodström (s)	
2008/09:U286	Göran Persson i Simrishamn m.fl. (s)	1–5
2008/09:U295	Magdalena Streijffert m.fl. (s, v, mp)	
2008/09:U303	Peter Rådberg m.fl. (mp)	2 och 3
2008/09:U327	Cecilia Wigström i Göteborg och Karin Granbom Ellison (båda fp)	1
2008/09:U333	Annelie Enochson m.fl. (kd, c, m)	1 och 2
2008/09:U345	Luciano Astudillo (s)	1–3
2008/09:U348	Kent Olsson m.fl. (m, c, fp, kd, v, mp)	
2008/09:U349	Urban Ahlin m.fl. (s)	68, 76–79, 81, 82, 91, 95–98 och 100
2008/09:U354	Mikael Oscarsson (kd)	
2008/09:U358	Gunnar Axén och Dan Kihlström (m, kd)	1 och 2
2008/09:U359	Gunnar Axén och Finn Bengtsson (båda m)	
2009/10:K355	Désirée Pethrus Engström m.fl. (kd)	3
2009/10:Ju415	Annelie Enochson och Eva Johnsson (båda kd)	10
2009/10:U202	Hans Linde m.fl. (v)	5
2009/10:U204	Hans Linde m.fl. (v)	9
2009/10:U208	Bodil Ceballos m.fl. (mp)	
2009/10:U209	Lars Ohly m.fl. (v)	3 och 4
2009/10:U220	Annelie Enochson (kd)	1 och 2
2009/10:U237	Mikael Oscarsson (kd)	
2009/10:U243	Aleksander Gabelic (s)	
2009/10:U244	Lennart Sacrédeus (kd)	
2009/10:U245	Lennart Sacrédeus och Mikael Oscarsson (båda kd)	
2009/10:U247	Fredrik Lundh Sammeli (s)	
2009/10:U250	Kent Olsson m.fl. (m, kd, c, fp, v, mp)	
2009/10:U255	Bodil Ceballos m.fl. (mp)	1 och 2
2009/10:U258	Carina Ohlsson (s)	
2009/10:U259	Carina Ohlsson (s)	
2009/10:U263	Dan Kihlström m.fl. (kd)	2
2009/10:U265	Elisabeth Svantesson (m)	
2009/10:U267	Barbro Westerholm (fp)	

Motion	Motionärer	Yrkanden
2009/10:U270	Bodil Ceballos och Peter Rådberg (båda mp)	2 och 3
2009/10:U274	Lars Elinderson (m)	
2009/10:U277	Eva Flyborg m.fl. (fp)	3–5
2009/10:U282	Annelie Enochson (kd)	1–4, 6 och 8
2009/10:U283	Annelie Enochson (kd)	2
2009/10:U284	Allan Widman och Ulf Nilsson (båda fp)	
2009/10:U285	Désirée Pethrus Engström (kd)	
2009/10:U292	Finn Bengtsson och Ulrika Karlsson i Uppsala (båda m)	
2009/10:U294	Anita Brodén (fp)	1 och 2
2009/10:U297	Anita Brodén (fp)	
2009/10:U298	Thomas Bodström (s)	
2009/10:U301	Carina Hägg (s)	
2009/10:U305	Désirée Pethrus Engström (kd)	1 och 2
2009/10:U307	Jan R Andersson (m)	
2009/10:U312	Ulf Holm (mp)	
2009/10:U315	Annelie Enochson m.fl. (kd, c, m, fp)	1 och 2
2009/10:U317	Annelie Enochson och Inger René (kd, m)	
2009/10:U320	Göran Persson i Simrishamn m.fl. (s)	1–3
2009/10:U322	Fredrik Malm m.fl. (fp)	
2009/10:U328	Ulrika Carlsson i Skövde och Maria Kornevik Jakobsson (båda c)	1–3
2009/10:U331	Annelie Enochson (kd)	1 och 2
2009/10:U332	Annelie Enochson (kd)	1–5
2009/10:U333	Gunnar Axén och Finn Bengtsson (båda m)	
2009/10:U334	Gunnar Axén och Dan Kihlström (m, kd)	1 och 2
2009/10:U340	Urban Ahlin m.fl. (s)	23, 27–29, 32, 33, 36– 39, 40 i denna del, 72, 74, 75, 82, 87, 89 och 90
2009/10:U342	Kent Olsson m.fl. (m, fp, kd, c, mp, v)	
2009/10:U343	Börje Vestlund m.fl. (s)	6
2009/10:Sf211	Kalle Larsson m.fl. (v)	4–6
2009/10:A443	Birgitta Ohlsson m.fl. (fp)	20–23